كل شيء هالك الا وجهه واليه ترجعون

این نسخه مؤلفه جناب حکیم محمد حمید الله صاحب المسمی بتاریخ نو [illegible]

مشتمل بر احوال بادشاهان و وزرا و اولیا و علما و فقرا و حکما و شعرا ممالک عرب و عجم و هندوستان

در مطبع احمدی مرزا غلام علی و ملک محمد کریم [illegible] طبع شد

بسم الله الرحمن الرحيم

بعد حمد پروردگار و نعت حضرت احمد مختار و اهلبیت اطهار علیهم السلام میگوید اضعف
العباد محمد وحید الله ابن حکیم محمد سعید الله ابن حکیم محمد عبد الله ابن شیخ محمد فتح الله
ابن شیخ محمد امان الله خان ابن دیوان محمد فیض الله خان سبزواری ثم البدایونی
که این رساله ایست در بیان دریافت تواریخ ضروری مشتمل بر احوال بادشاهان و
وزرا و امرا و علما و فقرا و حکما و شعرا ممالک عرب و عجم و هندوستان که بکمال اختصار
بر حساب حروف تهجی جمع کرده شده است ولیکن از آنجا که سلاطین و عمائد ساکنین دیار
هفت اقلیم بسیار گذشته اند که ذکر ایشان درین مختصر نیامد پس بشرط اینکه بر طبق التزام
هر قدر که تاریخ منظومه و غیر منظومه بحساب جمل که عبارت از حروف ابجد دستیاب گردید
بر حساب آن بیان کرده شد **قطعه** این مختصر که حاوی چندین فوائد است + مثلش
درین زمانه نه تاریخ دیده شد + چون سال اختتام بجستیم ابوحید + تاریخ نو
ز هاتف غیبی شنیده شد + اکنون باید دانست که حروف ابجد هشت

ابجد ہوز حطي کلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ و تعداد و شمار قاعده حروف ابجد درین قطعه واقع است **قطعه** یگان شمار ز ابجد حروف تا حطي + ولیکن از کلمن ده ده است تا سعفص + پس آنگه از قرشت تا ضظغ شمر صدگان + دل از حساب جمل کن تمام مستخلص + واین رساله مشتمل بشش باب **باب اول** در ذکر بادشاهان **باب دوم** در ذکر وزیران و امیران **باب سوم** در ذکر علما و محدثین **باب چهارم** در ذکر فقرا و شیوخ اہل تصوف **باب پنجم** در ذکر حکما و اطبا **باب ششم** در ذکر شعرا فرد غرض نقشیست کز ما یاد ماند + که ہستي را نمي بینم بقائیے + وما توفیقي الا بالله وہو حسبي ونعم الوکیل **باب اول** در ذکر بادشاہان باید دانست که بادشاہان تیموریه که یکے بعد دیگرے سلطنت ہندوستان کرده اند و درین رساله برحسب حروف تہجي نشان ہریک داده شده است پیش از شروع در مقصود اسماء آنہا رقمزده کلک بیان میگردد واضح باد که چون امیر تیمور گورکاني بادشاه در ہندوستان رسید وبعد فتح باز روانه سمرقند گردید بعد نبیره اش ظہیرالدین بابر بادشاه بر تخت سلطنت ہندوستان نشست بعد ازان ہمایون بادشاه گردید و درین ضمن افاغنه سورشاه وغیره سلطنت ہندوستان نمودند و بعد ہمایون اکبر بادشاه بعد ازان جہانگیر بادشاه بعد ازان شاہجہان بادشاه بعد ازان عالمگیر بادشاه بعد ازان بہادر شاه بادشاه بعد ازان جہاندار شاه بادشاه بعد ازان فرخ سیر بادشاه بعد ازان رفیع الدرجات بادشاه بعد ازان رفیع الدوله بادشاه بعد ازان محمدشاه بادشاه بعد ازان احمدشاه بادشاه بعد ازان عزیزالدین عالمگیر ثاني بادشاه بعد ازان محي السنه بادشاه بعد ازان مرزا جوان بخت بادشاه بعد ازان

شاہ عالم بادشاہ بعد ازان بیدار شاہ بادشاہ بعد ازان اکبر شاہ بادشاہ
بعد ازان بہادر شاہ بادشاہ سلطنت ہندوستان کردہ اند حرف
الالف امیر تیمور گورکانی باید دانست کہ ولادت امیر تیمور در ۷۳۶ ہجری
واقع گردیدہ چنانچہ مولد امیر تیمور مادہ تاریخ ولادت است و این بادشاہ
گردون پناہے است کہ در عہد محمود شاہ بادشاہ تغلقیہ آشوب فتنہ ہندوستان
شنیدہ با لشکر جرار از مقام سمرقند در ہندوستان رسیدہ بود و از محمود شاہ
جنگ عظیم نمودہ ہندوستان را فتح ساخت و بعد تسخیر ہندوستان معاودت
ولایت خود گردیدہ و بعد چندے در ۸۰۷ ہجری پیمانہ عمر آن بادشاہ لبریز
گشت تاریخ وفاتش اینست قطعہ ز دنیا چون گذشت آن شاہ تیمور
شدہ سرزد ز ہریک آہ و زاری + شبے چون سال تاریخش بجستم
بگفت ہاتف وداع شہریاری + و یکے از شعرا تواریخ ثلثہ را
چنین موزون ساختہ رباعی سلطان تیمور کہ مثل
آن شاہ نبود + در ہفتصد و سی و شش درآمد بوجود + در ہفتصد و
ہفتاد و یکے کرد جلوس + در ہشتصد و ہفت کرد عالم بدرود + +
اسمعیل بادشاہ ابن شاہ حیدر صفوی بادشاہ ایران بود و اصحاب
کہ این بادشاہ گردون پناہ در دار السلطنت اصفہان امور سلطنت
را باحسن الوجوہ سرانجام داد و رعایت و اکرام و احترام علما و فضلا و سادات
و شرفا بسیار از بسیار می نمود و ذخیرہ عقبے مہیا ساخت تا اینکہ
بمصداق کل نفس ذائقۃ الموت در ۹۳۰ ہجری وفات یافت چنانچہ
ازین قطعہ ہویدا میگردد قطعہ شاہ عجم وارث او رنگ جم + یافت چو از
ملک جہان انقطاع + گفت قضا از پئے تاریخ او + شاہ جہانگرد جہان را وداع

و شاعرے دیگر مادہ تاریخ از لفظ ظل بید اکردہ است چنانچہ ازین قطعہ ہویدا
است قطعہ شاہ عالم پناہ اسمعیل + آنکہ چون مہر در نقاب شدہ + از جہان
رفت ظل شد ش تاریخ + سایہ تاریخ آفتاب شدہ اکبر بادشاہ ابن
ہمایون بادشاہ اسمش جلال الدین در سنہ ۹۳۹ ہجری ولادت باسعادتش
بظہور رسیدہ چنانچہ شیخ ابوالفضل در کتاب اکبرنامہ این رباعی در تاریخ
ولادتش نوشتہ است قطعہ چون کلک قضا شان تقدیر نوشت +
آیات ابد را ہمہ تفسیر نوشت + از بہر ولادت شہنشاہ جہان + تاریخ
شہنشہ جہانگیر نوشت و در سنہ ۹۶۳ ہجری بر تخت سلطنت جلوس
فرمود چنانچہ ازین رباعی ہویدا است رباعی از خطبۂ شاہ رفعت
منبر شد + در سکہ عدل کار ہا چون زر شد + بنشست بہ تخت سلطنت
اکبر شاہ + تاریخ جلوس نصرت اکبر شد + و این بادشاہ عالم پناہ امور
سلطنت را بہ نیکوترین وجوہ رونق بخشید و جمیع مسلمانان و ہنود را
از خود راضی و شاکر داشت و مقام آگرہ را آباد و ساختہ نامش اکبرآباد
نہاد و در اکبرآباد و نیز در دہلی بتعمیر مکانات و عمارات مصروف میماند
از انجملہ در سنہ ۹۶۹ ہجری یکمنزل مسجد بسیار عمدہ و نفیس بمقام دہلی اندر قلعہ
کہنہ تعمیر نمود چنانچہ تاریخ آن مسجد اینست قطعہ بدوران جلال الدین
محمد + کہ باشد اکبر شاہان عادل + بنا کرد این بنا بہر اماجد + شدہ تاریخ
آن خیر المنازل + و در اکبرآباد در سنہ ۹۶۵ ہجری بمصارف ہفت کرور
روپیہ قلعہ تعمیر نمود چنانچہ شیخ فیضی تاریخ بنار دروازہ آن قلعہ بنار
در بہشت ثبت کردہ است و در قرب ہمین ایام یکقطعہ تخت چنان طیار
کنانیدہ بود و بران مے نشست تعریف آن شدن نمیتوانند چنانچہ تاریخ

آن تخت اینست قطعه پئے تاریخ آن بفکر شدم + مدوے جستم از خداے کریم + ز فلک تکیه گاه خورشید است + گفت ماند سریر شاه سلیم + بادشاہے که تیغ او سازد + چون دو پیکر سر عدو بدو نیم + باشد این تختگاه فرخنده + تکیه گاه خدا اگان کریم + آخرش بمصداق کل من علیها فان اکبر بادشاه هم سال سرانجام سلطنت نموده در سنه ہجری لبیک اجابت بداعي اجل گفت چنانچه تاریخ وفاتش اینست فرد فوت اکبر شد از قضار الله + گشت تاریخ فوت اکبر شاه + احمد شاه بادشاه بن محمد شاه واضح باد که این بادشاه بعد وفات محمد شاه بر تخت سلطنت نشست تاریخ جلوس اینست قطعه چو آن شاه جوان بخت از سر تخت + چو خورشید از فلک بنمود جلوه + خرد سال جلوسش بر لب آورد + سریر سلطنت افزود جلوه + واین بادشاه نهایت مخیر وجواد وخدا ترس بود در سنه ہجری بمقام دہلي مسجدے بسیار نفیس ومتین بتعمیر نموده تاریخ تعمیرش اینست قطعه بنا کرد مسجد شه دین پناه + که شد یاورش دولت سرمدي + بر در که انجا سجود نیاز + بانوار طاعت شود مهتدی + خرد را بحیرت فرو رفت پاے + چو شد فکر تاریخ را مبتدي + بگفتا سروش از سر بر تری + به بیت اشرف مسجدے احمدي + پوشیده نماند که احمد شاه بادشاه نواب عماد الملک غازي الدینخان وزیر را جمله اختیار سلطنت داده بود آخرش غازي الدینخان این بادشاه ووالده اش او وهم بانئي را از دست عاقبت محمود خان انواع اذیت دہانید تا اینکه عاقبت محمود از میل بنل چشمان بادشاه و مادرش را کور و نابینا ساخته آخرش در سنه ہجري قتل نمود تاریخ وفات اینست قطعه بر بست چون مجاہد دین رخت زندگی + از کس در سر شک

زمژگان خویش سفت + الف براے سال وفاتش بصد بکا + سال
وفات سال وفات ہاے اے گفت + اکبر شاہ ثانی ابن شاہ عالم
بادشاہ نامش معین الدین وکنیتش ابو نصر ہست در ۱۲۲۱ھ ہجری بر تخت
سلطنت جلوس فرمود تاریخ اینست قطعہ بہر چو کرد لباسِ خلافت
اکبر شاہ + بشرف و دولت و اقبال و عزت و ناموس + سروش
غیب زروے بدیہہ یک ناگاہ + جہیز حشرت پرویز گفت سال جلوس
واین بادشاہ ۳۱ سال و ۹ ماہ صاحب تخت ماندہ در ۱۲۵۳ھ ہجری داعی اجل
را لبیک اجابت گفت تاریخ وفاتش اینست قطعہ چون برفت از جہان
شہ اکبر + شد سیہ آسمان ز دود جگر + پاے شادی شکست و آمد و گفت
سال تاریخ او غمِ اکبر احمد شاہ درّانی از قوم افاغنہ ابدالی متوطن
ہرات است و این بادشاہ را احمد شاہ ابدالی نیز گویند از عہد محمد شاہ
بادشاہ ہندوستان ہفت مرتبہ در ہندوستان رسیدہ است لیکن
چون در عہد شاہ عالم بادشاہ این احمد شاہ درانی در ہندوستان
آمد اول در ۱۱۷۳ھ ہجری دتا مرہٹہ را مغلوب ساخت و قتل بسیارے
از فوج دتا مذکور نمود چنانچہ میر غلام علی آزاد بلگرامی میگوید قطعہ
کرد سلطان عصر درّانی + قتل دتا بہ تیغ دشمن کاہ + گفت
تاریخ آن ظفر آزاد + نصرتِ بادشاہ عالی جاہ + آخرش در ۱۱۷۴ھ ہجری
بہاؤ مرہٹہ از شاہ درانی محاربات عظیم ساخت و بالاخر بمقام پانی پت
شاہ مذکور بہاؤ را شکست داد چنانچہ ازین قطعہ ہویدا است قطعہ
بہاؤ با فوج خود تلف شد + از دست مجاہدان قتال + تاریخ شکست
فوج کفار + فرمود خرد غنیمِ پامال + تاریخ دوم اینست قطعہ شاہ

بهاور ایس از د تا بگشت + کرد در انجام و در آغاز فتح + صور ناشی
خامه تاریخش نوشت + شاه درانی نموده باز فتح + نیز احمد شاه درانی
دو مرتبه ملک کشمیر را زیر و زبر نموده فتح ساخت چنانچه وقتی که در
سنه ۱۱۷۵ هجری دفعه دوم کشمیر را فتح نمود تاریخش اینست **قطعه**
کشمیر گرفت بار دیگر + سلطان احمد بزور شمشیر + فرمود زبان تیغ تاریخ
او فتح نمود باز کشمیر + آخرش بعد از عرصه دراز از معاودت هندوستان
در سنه ۱۱۸۶ هجری پیمانه عمر احمد شاه درانی لبریز گشته تاریخ وفاتش اینست
قطعه چو احمد شاه درانی ز دنیا + بملک جاودانی ره گرا شد + خرد گفت
از سر هیهات تاریخ + باقلیم عدم فرمان روا شد + **امجد علی شاه**
ابن نصیر الدوله محمد علیشاه بادشاه صوبه اوده در سنه ۱۲۵۸ هجری بر تخت
سلطنت جلوس فرمود تاریخ جلوس اینست که از هر دو مصراع می بر آید
فرد از جلوس میمنت مانوس با صد شانها + ثانی گردون بدام اورنگ
بادا یا اله واین بادشاه جامع اوصاف ستوده و پابند شرع شریف
بنهایت درجه بود و در عهد این بادشاه بنیاد مدرسه شاهی و تکمیل رصد خانه
و پل آهنی گردید **حرف الباء** **بابر بادشاه** اسمش ظهیر الدین
نبیره امیر تیمور و پدر همایون بادشاه است ولادت این بادشاه گردون
پناه ۶ محرم سنه ۸۸۸ هجری واقع شده چنانچه ملا عبد الرحمن جامی میگوید
فرد چون در شش محرم زاد آن شه مکرم + تاریخ مولدش هم آمد شش
محرم + واین بادشاه امورات سلطنت را بوجه احسن زینت بخشید
و در سنه ۹۳۲ هجری از سمرقند وغیره جهت تسخیر عالم عازم هندوستان
شده دران ایام سلطان ابراهیم لودهی سلطنت هندوستان میگرد

بابر بادشاه از ابراهیم لودهی بمقام پانی پت جنگ عظیم ساخت حتے که سلطان ابراهیم درین معرکه کشته شد و بابر بادشاه را فتح حاصل گردید چنانچه ازین قطعه هویداست **قطعه** کشت در پانی پت ابراهیم را + شاه عادل بابر عالی نسب + روز و ماه و سال و وقت آن ظفر + صبح بود و جمعه و هفت رجب + بعد ازان در سنه مذکور بر تخت سلطنت دهلی جلوس نمود و ازان وقت سلاطین تیموریه بادشاه هندوستان شدند اخرش بابر بادشاه در سنه ۹۳۷ هجری ازین جهان فانی بملک جاودانی کوچ نمود چنانچه تاریخ وفاتش صوری و معنوی اینست **فرد** تاریخ وفات شاه بابر + در نهصد و سی و هفت بوده + و تاریخ دوم اینست **قطعه** بادشاه عدل بابر با کمال عدل بود + واقف احسان عالم مصدر لطف اله + سال جانان اوگزیدن جاے فردوسش نگر + جاے فردوس ابد بگزید بابر بادشاه + **بهادر شاه بادشاه ابن عالمگیر بادشاه** اسم شریفش محمد معظم است ولادت این بادشاه در سنه ۱۰۵۰ هجری واقع گردیده چنانچه ماده تاریخ ولادت لفظ محمد معظم است و در سنه ۱۱۱۸ هجری بر تخت سلطنت جلوس فرمود چنانچه تاریخ جلوس اینست **قطعه** نشست چون بسریر جهان بهادر شاه + رسید مژده دولت ز عالم بالا + ز منظر فلک آواز کس برون ثانف + بگفت سال جلوسش نظام ملک بقا + پوشیده نماند که این بهادر شاه بادشاه فاضل و محدث و فقیه کامل بود علما و فضلا را نهایت قدر و منزلت مینمودند و بمذهب شیعه امامیه میلانش کمال میداشت و در ترویج و شیوع این مذهب سعی وافر میساخت و در کتب تواریخ نوشته [که این] بادشاه را برادر دیگر هم بود که نامش اعظم شاه است چنانچه بمیان هر دو

برادر درباب سلطنت نزاع درپیش گردید و برکنار دریاے بانگنگا بمقام
بمقام جاجو که از اکبرآباد بفاصله ده کروه در اثناے راه دهولپور واقع است
جنگ عظیم واقع گردید و فتح نصیب به بهادرشاه گشت آخرش بهادرشاه
در سنه ۱۱۲۴ هجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت تاریخ وفاتش اینست
قطعه شاه عالم بادشاه کامران + شد ز دنیا جانب ملک عدم + سال
تاریخ وفاتش شد عیان + یادگار خامه مشکین رقم + در وفاتش بے سر
بے پا شده + فیض و فضل و نعمت و عدل و کرم بیدار شاه ابن احمد شاه بادشاه
واضح باد که هرگاه نواب غلام قادر خان نجیب آبادی چشم کنی شاه عالم
عالی گوهر بادشاه کرده بود دران هنگام بمقام دهلی اختلال عظیم در انتظام
سلطنت بظهور رسیده بود که یک ناگاه غلام قادر خان از نو محله
ارک این بیدار شاه زاده خاندان تیموریه را آورده به نهایت زور و
جبر بر تخت سلطنت نشانیده این ماجرا در سنه ۱۲۰۲ هجری واقع گردیده
است چنانچه تاریخ جلوسش اینست قطعه ظلم بخوابست که فرحت
به تخته سیتی + کند نگاشت سال جلوس آن ناکام + بگفت از سر
سوداش هاتف غیبی + که شاه شد بجهان ناحق از برے نام +
آخرش این بیدار شاه بیچاره صرف دو ماه نام سلطنت یافت
تا آنکه وقتیکه مرهتان در سنه ۱۲۰۳ هجری بیدار شاه را اسیر کرده
قتل نمودند چنانچه تاریخش اینست قطعه واے بیدار شاه خسته
نصیب [illegible] سلطنت ز دربار [illegible] نظام + شد اسیر و به تیغ بیداد
[illegible] سر برید [illegible] ناکام + سال این سانحه چو جستم [illegible]
[illegible] نشد آرام

بهادرشاه ثانی ابن اکبرشاه ثانی نامش سراج الدین محمد
وکنیتش ابوظفر است بعد وفات اکبرشاه در ۱۲۵۳ ہجری جلوس
ساخت تاریخ اینست **قطعه** از نشه دولت بهادرشاهی + شد
بر زمین طرب ایاغ دہلی + تاریخ جلوس آن شه والاقدر + آمد
بلب خرد چراغ دہلی + تا تحریر اوراق ہذا در دہلی رونق افزا است

حرف الجیم جہانگیر بادشاہ ابن اکبر بادشاہ اسم مبارکش نورالدین
محمد است در ۱۰۱۴ ہجری بر تخت سلطنت جلوس فرمود چنانچه ماده
تاریخ جلوس را ملا علی احمد نادر العصر چنین استخراج نموده **قطعه**
بحمد الله که بر تخت خلافت + نشست بادشاه شیر نخجیر + شه آفاق
نورالدین محمد جہانگیر + که شمشیر و تدبیر + خرد نوشت تاریخ جلوس
جلوس نورالدین شاه جہانگیر + و این بادشاه عالم پناه تخت سلطنت
را به نیکوترین وجوه زینت بخشید در ابتدای سلطنتش خسرو شهزاده
بغاوت کرده بود و از ملک گجرات گرفتار شده آمد جہانگیر بادشاه
معتوبان همراهیان خسرو را که مرزا حسن بدخشی و [illegible] و شیخ
عبدالرحیم وغیره بودند [illegible] بقتل رسانید و خسرو را در حبس
فرستاد تا آنکه خسرو در همان قیدخانه فوت کرد و این بادشاه
بعد شش سال از جلوس خود نورجہان بیگم دختر مرزا غیاث اعتماد
الدوله [illegible] خواجه [illegible] شیرافگن طهرانی را در عقد نکاح ازدواج در آورد
جمیع اقربا [illegible] مراحم و نوازش اختصاص داد حتی که
غلامان و خواجه سرایان [illegible] الدوله را از خطاب خانی و ترخانی
سرفراز [illegible] این بادشاه در ۱۰۳۷ ہجری مستقل تسلیم گرده

یکقطعه پل بسیار عمده تیار کنانید چنانچه تاریخش اینست قطعه بحکم
بادشاهِ هفت کشور + شهنشاه بعدل و داد و تدبیر + جهانگیر ابن شاهنشاه
اکبر + که شمشیرش جهان از کرد تسخیر + چو این پل گشت در دهلی مرتب + که وصفش
ز انسان بید کرد تحریر + پی تاریخ اتمامش خرد گفت + پل شاهنشه دهلی جهانگیر
آخرش این بادشاه در سنه ۱۰۳۶ هجری وفات یافت چنانچه میر محمد صالح کشفی
تاریخ وفاتش برین نهج استخراج نمود قطعه شهنشاه جهان شاه جهانگیر
که صیت عدل او بر آسمان رفت + چو نور الدین محمد بود نامش + ز نزان
از رفتنش نور جهان رفت + چگویم جود وے کز حاتم طی + بعهد همتش
نام و نشان رفت + گلستان جهان بے آب و رنگ است + بهار ذات
او تا در جنان رفت + چو تاریخ وفاتش جست کشفی + خرد گفتا جهانگیر از
جهان رفت + جهاندار شاه ابن بهادر شاه اسم شریفش محمد
معزالدین است در سنه ۱۱۲۴ هجری بعد وفات بهادر شاه بادشاه بر تخت
سلطنت هندوستان نشست تاریخ جلوسش اینست قطعه معزالدین
غازی چونکه بر تخت + بفر و زیب رونق بخش گردید + چه خوش سال
جلوسش از سر داد + بشیر غیب با من گفت خورشید + آخرش این
بادشاه در سنه ۱۱۲۵ هجری در جنگ فرخ سیر برادر زاده خود مقتول گشت
تاریخ وفاتش اینست قطعه ز آن کرد چو فرخ سیر ظلم و جفا + اسیر گشت
و شهید از جفای چرخ برین + سال تاریخ حافظ بگوشم هن زود
پر و حیف جهاندار شه معزالدین جوان بخت ابن شاه عالم بادشاه
واضح باد که برگاه در سنه ۱۱۷۳ هجری بهاؤ مرهته از ملک دکهن باراده جنگ
احمد شاه درانی تا دهلی گردید پس بهاؤ مذکور بجبر در دو محلے

شاہجہان ثانی بادشاہ دہلی را از تخت سلطنت برخاست نموده شاہزاده جوان بخت
را بر تخت سلطنت نشانید پس بہاؤ مرہٹہ این شاہزاده را در دہلی گذاشته
خود بطرف پانی پت روانہ شده از احمد شاه درانی جنگ عظیم نمود و شکست برداشت
و تاریخ این جنگ عظیم پامال ہست چنانچہ گذشت و در ہمین عرصه از نواب نجیب الدولہ
و راجہ سورجمل والی بھرت پور قریب دہلی محاربه واقع گردید و راجہ سورجمل کشته شد
بعد ازان نواب نجیب الدولہ بیمار گشته قضا کرد و پسرش نواب ضابطہ خان
قائم مقامش گردید و بعد مفسدات عظیم خود شاه عالم بادشاہ بر تخت سلطنت
نشستند چنانچہ بیاید انشاء الله تعالی حرف الراء رفیع الدرجات
این شاہزاده رفیع الشان بن بہادر شاه بادشاہ کنیتش ابو البرکات ہست بعد
فرخ سیر بادشاہ در سنه ۱۱۳۱ ہجری بر تخت سلطنت جلوس فرمود شاعری
تاریخ جلوس ہذا بنظر گذرانید و مورد اکرام و الطاف گردید فرد که ناگاه واضع
رقم کرد و گفت * مبارک جلوس شهنشاه حق * گویند که این بادشاه سه ماه و
یازده روز حکمرانی کرده ہست رفیع الدولہ ابن شاہزاده رفیع الشان
ابن بہادر شاه اسمش شمس الدین ہست بعد رفیع الدرجات در سنه ۱۱۳۱ ہجری
بر تخت سلطنت جلوس نمود تاریخ جلوسش اینست قطعه تا رفیع
الدولہ شد شاه جہان * بر کسان بارید دینار و درم * احسن الله از پئے
سال جلوس * زد رقم زیبا خلافت زد رقم * و تخمیناً یکماه سلطنت
کرده در ہمین سنه ۱۱۳۱ ہجری وفات یافت تاریخ وفاتش اینست فرد
شد رفیع الدولہ را مسکن تراب * سال فوتش دان بود شاہی خراب *
حرف السین سلیم شاه ابن شیر شاه بادشاه واضح باد که سلیم
شاه بعد شیر شاه در سنه ۹۵۲ ہجری بر تخت سلطنت نشست و ہشت سال

و چند ماه بادشاهی هندوستان کرده در سنه ۹۶۱ هجری عازم ملک آخرت
شد تاریخ وفاتش اینست نظم شاهے که بفرط حشمت و خیل و خدم
میزد ز غرور بر سر عرش قدم + ناگاه بر آمدش بمقعد دنبل + از صدمهٔ
آن گذاشت دنیار و درم + فرحت چو زمانه شد بحالتش گریان + از سال
وفات او تجسس کردم + هاتف ز سر کاهش دل ناله بزد + شد شاه
سلیم جاده پیماے عدم + **سلطان سلیمان خان** بادشاه
روم عثمانیه نژاد آدم نیک نهاد بود و این بادشاه در کعبه شریفه چشمه
عرفات را جاری کرده و نیز در بغداد روضه امام اعظم ابوحنیفه را از سر نو
تعمیر ساخت و در عهد سلطنت خود از اکثر بادشاهان معاصران خود
جدال و قتال نمود تا اینکه در سنه ۹۷۴ هجری بیکے از محاربات بمیدان قتال
کشته شد تاریخش اینست ع شهید راه حق سلطان سلیمان +
سلیم شاهزاده ابن اکبر بادشاه ظاهرا سلیم اسم نورالدین جهانگیر است
کرد در سنه ۱۰۱۴ هجری بر تخت سلطنت نشست چنانچه ازین قطعه ثبات میرسد
قطعه شه بلند مکان بحر جود اکبر شاه + برفت و طفل تمنا بدر بماند یتیم
بجاے او خلف او نشست و شد تاریخ + بجاے اکبر شه بادشاهزاده
سلیم + و نیز گویند که سلیم شاه زاده نبیره اکبر بادشاه هم بوده است
که ولادتش در سنه ۱۰۵۰ هجری واقع شده چنانچه ازین قطعه هویداست
قطعه چو از برج شرف شد ماه طالع + جهان را باعث شوق و شغف
شد + از آن تاریخ سال مولد او + طلوع کوکب اوج شرف بیند
سلطان محمد شاهزاده در سنه ۱۰۵۰ هجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش
اینست نظم حسرتا دردا و واویلا که از چشم جهان + در زمین چون گنج

ز سلطان محمد شد نهان + در دوشنبه بستم شوال سال نقل او +
شد رقم سلطان محمد صاحب خلد و جنان + سلیمان شکوه
شاہزاده ابن شاه عالم بادشاه مردمتخیر و جواد و فیاض بود و گاہے گاہے
رغبت بشعر و سخن ہم میفرمود در لکہنو مدتہا بثروت و جاه و حشم
گذرانید و بسیارے از شرفا و شعرا و کملاء فنون از خوان نعمتش ذله
بچین بودند و در آخر عمر در اکبرآباد قیام پذیر گشته بود و در آنجا ہم از سخاوت
و مروت و افضال و اکرام بر خلق و انام دست نکشیده بود تا اینکه در سنه ۱۲۵۳
ہجري لبیک اجابت بداعي حق گفت و در ہمین بلده اکبرآباد مدفن یافت
تاریخ وفاتش اینست قطعه بسال دو صد الف و پنجاه و سه +
بذیقعده بست و نهم زین سرا + چو فرمود رحلت سلیمان شکوه +
ز دار فنا سوے ملک بقا + در آن دم ز ہاتف ندا این رسید + بگو کرد بر شاه
رحمت خدا + حرف الشین شیر شاه از افاغنه سور متوطن
بلده نارنول است بعد رفتن ہمایون بادشاه بطرف ولایت ایران
بادشاہے ہندوستان کرده است چنانچه مفصل این مجمل در احوال
ہمایون بادشاه بیان کرده خواہد شد انشاء الله تعالے بالجمله
شیر شاه در سنه ۹۴۶ ہجري بر تخت سلطنت نشست چنانچه ازین قطعه
ہویداست قطعه شیر شاه سور چون به تخت نشست + شر و شر
شد ز عدل او مانوس + بادل شاه گفت ہاتف غیب + خسرو
دین و داد سال جلوس + آخرش در سنه ۹۵۲ ہجري از بارود سوخته
جان بحق تسلیم کرد چنانچه ازین قطعه ہویداست قطعه شیر شاه
که از مهابت او + شیر و بز آب را بہم میخورد + چونکه رفت از جہان

بدار بقا + گشت تاریخ اوز آتش محمد شاهجهان بادشاه
ابن جهانگیر بادشاه اسم مبارکش شهاب الدین است ولادت
این بادشاه عالم پناه در سنه ۱۰۰۰ هجری واقع شده چنانچه تاریخش اینست
فرد از چار و نه تو بگذر تا عقل بر تو خواند + تاریخ مولدش را
صاحب قران ثانی و در سنه ۱۰۳۷ هجری بر تخت سلطنت جلوس فرمود
چنانچه میر شوقی شاعر ازین قطعه استخراج نموده قطعه بادشاه بحر و بر
شاهجهان + کز سخا چون مهر تابان آمده + سال تاریخ جلوسش گفت عقل
وارث ملک سلیمان آمده + و بر تخت طاوس که جلوس فرمود تاریخ آن
تخت اینست فرد چو تاریخش زبان پرسید از دل + بگفت
اورنگ شاهنشاه عادل + و این بادشاه عدالت پناه دهلی را آباد ساخته
شاهجهان آباد نام مقرر نمود و قلعه را بمصارف شصت لکهه روپیه طیار
کنانید چنانچه تاریخش میر یحیی کاشی گفته مبلغ یکهزار روپیه از حضور
سلطنت انعام یافت و آن تاریخ اینست ع شد شاهجهان آباد از
شاهجهان آباد و در سنه ۱۰۶۷ هجری مسجدی که در شاهجهان آباد تعمیر فرموده
تاریخش اینست قطعه من نگویم کعبه لیکن اینقدر دانم که هست + پشت
او تا و عاشق سجده این آستان + پرتو انوار او چون عالم افروزی
کند + صبح را گردد نفس انگشت حیرت در دهان + مسجدار نیست
منبر پیدا با مش جبرئیل + خلوت روحانیان شمع باید بی دخان
دست استاد قضا تا از رخامش ساخته + روسفیدی ابد آماده گشت
از بهر کان + نیست وره حاصل اوقات اهل طاعتش + جز دعای
ثانی صاحبقران شاهجهان + در بنای خیر این سعی که دارد همتش

حاصل کان جمله خواهد گشت آخر صرف کان + تا همیشه قبله اسلام سمت
کعبه است + قبله گاه آرزو باد اجنابش جاودان + مسجدے کان کعبهٔ
ثانی است تاریخش بود + قبله حاجات آمد مسجد شاه جهان + و نیز این بادشاه
در ۲۲ سنه هجری در قلعه کهنه متصل گلال باڑی یکمنزل محل بسیار عمده تعمیر کرده
بود تاریخش اینست **قطعه** بدور شاهجهان صاحب قران ثانی + که در
جهانست جهان پرور و سپهر جناب + بنا نهاد بهمین زمانه خاص محل + و دین
زمین محلے نیست به ازین دریاب + همیشه باد بزیر سپهر بوقلمون + همین
ضمیر منیرش پئے صلاح و صواب + اگر ز سال بنائش شود سوال ترا +
حساب کن لب رائے محل خاص جواب + و نیز در عهد این بادشاه در موضع
کهرونده اهتمام خان فیروز قدر سرائے بسیار عمده تعمیر کنانید چنانچه
تاریخش اینست **قطعه** بعهد خوش مالک ملک هند + همه شهر از وی
شد چو زینت فزائے + که شاهجهانست با عدل و داد + بجا ناد دائم نشان سرائے
بجائے + بگفت افضلی سال تاریخ او + سرائے مرتب بنام خدائے
و این شاهجهان بادشاه ممتاز محل را در عقد ازدواج خود آورده بود
و این ممتاز محل بنت نواب آصف خانست و آصف خان برادر
نورجهان بیگم و وزیر جهانگیر بادشاه را بود و این ممتاز محل در عوام
به تاج بی بی مشهور است و روضه فردوس ثانی در اکبرآباد بمحله تاجگنج
شاهجهان بنا مشهور تعمیر کنانیده و ممتاز محل در ۱۰۴۰ سنه هجری انتقال
کرد چنانچه ازین مصراع هویداست ع جائے ممتاز محل جنت باد +
القصه شاهجهان بادشاه ارکان سلطنت را باحسن الوجوه زینت
داده در ۱۰۷۶ سنه هجری ازین جهان ناپائدار رحلت ساخت و تاریخ

سلطنت جلوس فرمود چنانچه ازین فرد هویداست **فرد** برمسند
خاقانی زد تکیه شه ایران + تاریخ جلوسش شد عباس بهادر خان + و
شاعر دیگر تاریخ این جلوس را بدین عنوان بیان ساخته **قطعه** شده
برمسند شهنشاهی چون جلوس آن شه همایون گاه + بود چون سایهٔ
خدای جهان + سایه افگند بر عباد الله + سال تاریخ او طلب میکرد
هاتفی بانگ زد که ظل الله + و وقتیکه اکبر بادشاه در هندوستان فرمانروائے
میفرمود این بادشاه عالیجاه در کشور ایران تخت فرماندهی را جلوه میداد
عاقل رعایا پرور و قدرشناس علما و فضلا و رتبه دان شرفا و غربا
بحدے بود که قلم و زبان یارائے تحریرش ندارد در کتب تواریخ مذکور است
که در هنگام فرمانروائی شاه عباس او را باکثر بادشاهان محاربات عظیمه
درپیش میماند چنانچه در سنه [illegible] هجری از شاه عباس صفوی از بادشاهان
متقابل جمعے درپیش آمد و از تائید الهی فتح نصیب اولیای شاه عباس
شد و گنج فراوان از خزانهٔ آن بادشاه دستیاب گردید ملا نصیر همدانی
قطعهٔ تاریخ هذا در نذر گذرانید و مسرور و انعام و اکرام شد **قطعه** شاه عباس
آنکه از اقبال او + خواب در چشم عدو الماس شد + تیغ آتش بار خرمن
سوز او + کشت عمر دشمنانش را داس شد + گنج را از دشمنان خود گرفت
فتح او مشهور بین الناس شد + هاتف غیب از پئے تاریخ گفت
در محرم گنج از عباس شد + نیز در کتب تواریخ مذکور است که از
شاه عباس و از شاه ولی محمد خان والی توران اکثر جدال و قتال
درپیش مے ماند آخرش در سنه ۱۰۱۹ هجری بعد محاربات عظیمه شاه
ولی محمد خان بمقتضاے فی صلح خیر طرح مصالحه با شاه عباس انداخت

و در میان هر دو بادشاه ملاقات گردید شاه عباس بشاه ولی محمد خان بسبیل
موانست و محبت نموده او را مهمان خود ساخت شاعرے تاریخ این مصالحه
و مهمانی را نیکو بیان کرده و آن اینست **قطعه** چون ز گردشهاے چرخ منقلب
گشت پیدا در بخارا انقلاب + شاه ترکستان ولی خان آمده است + زیب بخش مسند
افراسیاب + رهنمون شد دولت او تا نهاد + رو بدرگاه شه ملک الرقاب + شاه
عباس قدر قدرت که هست + کامران و کام بخش و کامیاب + این قران سعدین
را تاریخ جو + گشتم از اندیشهٔ قدسی خطاب + ساخت روشن شمع مجلس را
و گفت + ماه شد مهمان بزم آفتاب + آخرش شاه عباس در سنه ۱۰۳۸ هجری بلبیک
اجابت بداعی حق گفت تاریخ وفاتش اینست **فرد** چون سر نخل را
تراشیدم + گشت غم سال رحلت عباس **عالمگیر بادشاه** اورنگزیب
ابن شاهجهان بادشاه اسم مبارکش محی الدین بود در سنه ۱۰۲۸ هجری ولادتش
بظهور رسیده چنانچه تاریخ ولادتش از الفاظ آفتاب عالمتاب پیدا میشود و
و وقتیکه در سنه ۱۰۶۸ هجری بر تخت سلطنت جلوس فرمود تاریخ جلوس خود
بیان کرد که آفتاب عالمتاب هم و ملا عبد الرشید صاحب منتخب اللغات
و فرهنگ رشیدی از آیه کلام مجید اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم
تاریخ جلوس را استخراج ساخت پوشیده نماند که این بادشاه فلک بارگاه
عادل و عاقل و متقی و پرهیزگار و پابند شرع شریف بحدے بود که از ترقیم الاقلام
بیرونست و در دهلی مسجدے عالیشان تعمیر نمود و نامش موتی مسجد گذاشت
عاقل خان تاریخش چنین یافته ان المساجد فلا تدعو مع الله احدا آ
و این بادشاه در عین ایام سلطنت خود بطرف ملک دکن خروج فرمود
و از بادشاهان دکن محاربات عظیمه نمود چنانچه در سال اول سنه ۱۰۹۷ هجری

بر ملک بیجاپور که در تحت حکومت سلاطین عادل شاهیه بود لشکر کشید
بادشاه آنجا را که سکندر شاه نام داشت در طوق و زنجیر گرفتار ساخت
و ملک را فتح نمود و در سال دوم از سنین خروج سنه ۹۸ ہجری بود گلکنده
وحیدر آباد را تسخیر و فتح نمود و در آخر ہمین سال دوم از سنین خروج
بادشاه قطب الملک دکهنی را زیر و زبر نمود و فتح نصیب اولیائے دولت
سلطانی گردید مرزا عبد القادر بیدل احوال این محاربات و تواریخ آن چه خوش
منظوم نموده است بخیال التزام تالیف از تکرار نا اندیشیده بنقل آن مبادرت
نموده میشود قطعه شاه عالمگیر یعنی حضرت اورنگ زیب + آنکه دارد
تکیه بر شمشیر او فتح و ظفر + عزمش از اقلیم دہلی کرد آہنگ خروج + تا کند
بنیاد شاہان دکن زیر و زبر + اولین سالے که فتحے ملک بیجاپور کرد + در
غل و زنجیر رفت اسکندر از طوق و کمر + تاخت بر گلکنده رایات ظفر
سال دوم + ہمچنان بر قلب قطب الملک طوفان داد سر + گشت از دو
جمل در دیدۂ اہل حساب + سال فتح اولین خورشید نصرت جلوه گر +
خواستم روشن شود آئینۂ فتح دوم + داد شوخیہاے ادراکم درین مصرعه خبر
ہست یکمصرعه که بتغیر از دو تاریخش کنند + اعظم مطلوب فتح بادشاه نامور
۱۰۹۸ سنه ۱۰۹۸
آخرش این بادشاه پنجاه سال بادشاہی کرده بمصداق کل من علیها
فان در سنه ۱۱۱۸ ہجری رخت اقامت ازینجهان بطرف ملک آخرت بربست گویند
که مادر ضعیفه این بادشاه عالمگیر دران وقت زنده بود تاریخ وفات سبے
ساخته بزبانش رسید که آفتاب عالمتاب من و شیخ محمد حنیف بدایونی
ماده تاریخ وفاتش بدین نہج استخراج نمود **فمرد** و سال فوتش
خواستم آمد جواب + ہاے اورنگ زیب شاہنشه نماند **عالمگیر ثانی**

این جهاندار شاه اسمش عزیز الدین است بعد احمد شاه بادشاه در سنه ۱۱۶۷
ہجری بر تخت کامرانی نشست ذکا شاعر تاریخ جلوسش بدین عنوان مستخرج
ساخت **قطعه** بر سریر سلطنت سلطان عزیز الدین نشست + کار
دین و دنیا جمله خاطر خواه شد + سال تاریخ جلوس او ذکا تحریر کرد + بادشاه
ہند عالمگیر عالی جاه شد + و شاعر دیگر این تاریخ جلوس را بدین عنوان
نوشت **ع** بود در فاه بمردم بدور عالمگیر + پوشیده نماند که این بادشاه
را نواب غازی الدینخان عماد الملک بر تخت سلطنت نشانیده بود و این
بادشاه سعی الوسع در تعمیر عمارات جهد بلیغ میفرمود چنانچه در عهد این
بادشاه در سنه ۱۱۷۱ ہجری الماس نامی خواجه سرا مسجد جامع شاہجہانی
پیش آثار رسول مقبول صلے الله علیه و آله وسلم حجره سنگ سرخ جالی
دار بسیار نفیس و عمده تیار کرده است و تاریخش اینست **قطعه**
پیش آثار مبارک سرور آخر زمان + در زمان شاه عالمگیر خاقان زمان +
باللیاقت ساخت دیوار حجر از سنگ سرخ + بنده با اعتقاد از صدق دل الماس خان +
سال تاریخ بناء چون جست میر از عقل و ہوش + گفت ہاتف بهر خود وا کرد
ابواب جنان + و احوال وفات این بادشاه در کتب تواریخ چنین نوشته
که حسب اشاره نواب غازی الدینخان روہیله مهدی علیخان کشمیری بخدمت
عزیز الدین عالمگیر ثانی آمده بیان کرد که درویشے صاحب کشف و کرامات
بمکان کوتله فیروز شاه آمده قیام پذیر است بادشاه سلامت را حصول
ملازمتش مناسب باشد عزیز الدین که از درویشان رسوخ اعتقاد میداشت
فی الفور بمعیت مهدی علیخان فریبی روانه کوتله گردید چون در کوتله رسید
و اندرون مکان داخل شد جماعت خونخوار که در آنجا نشسته بودند

[illegible]

بے محابا از کارد و شمشیر کار بادشاه تمام کردند وقت قتل ورد زبان
بادشاه این شعر جاری بود **فرد** مرا بظلم بکشتی طریق داد این بود
ز بادشاهی حسن توام مراد این بود + واین سانحهٔ عظیم در ۱۱۷۳ هجری
بوقوع رسیده است چنانچه ازین قطعه هویداست **قطعه** شاه عالی
نسب عزیز الدین + کشته شد بجوار رحمت جاے + گفت هاتف چو رفت
در جنت + داد عرش ملک مرد ایوب اے **حرف الغین** غازی الدین
حیدر ابن نواب سعادت علیخان ابن نواب شجاع الدوله بهادر در
سنه ۱۲۲۹ هجری بر مسند وزارت جلوس فرمود تاریخش اینست **فرد** بلبل
شد نغمه زن در بوستان + باز شد سرسبز هندوستان + و در سنه ۱۲۳۴
هجری صاحبان والاشان انگریز بهادر غازی الدین حیدر را بادشاه
صوبه اوده مقرر کردند و سکه سلطنت جاری کنانیدند چنانچه شیخ امام بخش
ناسخ تاریخ جلوس بدین عنوان استخراج کرده **قطعه** بحمدالله که با اقبال و
دولت + بتخت زر جلوس شاه گردید + زمین و آسمان یک بزم عیش است
زماهی خرمی تا ماه گردید + مبارکباد ای آفاق عالم طلوع آفتاب جاه گردید
ندا آید بگوشم زود یا رب + که شاه امروز شاهنشاه گردید + پئے سال
همایون جلوسش + بگو ناسخ که ظل الله گردید + و نواب معتمد الدوله
آغا میر از عهده نیابت عهده وزارت نیز یافت **حرف الفاء**
فرخ سیر بادشاه ابن عظیم الشان بن بهادر شاه اسمش جلال الدین
محمد است در سنه ۱۱۲۴ هجری بر تخت سلطنت جلوس کرد تاریخ اینست **قطعه**
شاه فرخ سیر کافراو + آفتاب سپهر مملکت است + گفت هاتف
که سال سلطنتش + آفتاب کمال سلطنت است و در عهد این بادشاه

درسنه ۱۱۲۳ هجری بسعی قطب خان در جانب مشرق قطب صاحب دروازه
بسیار عمده تعمیر ساخت تاریخش اینست **نظم** از سعی کمترین غلامان شهریار
با اعتقاد معتقد کامل العیار + رفتند قدسیان بدیار بهشت عدن +
تاریخ یافتند حصار بهشت عدن + آخرش **فرخ سیر** بادشاه از دست
میر حسین علیخان و میر حسین علیخان سادات باره درسنه ۱۱۳۱ هجری سفید
گشته مقتول شد سنین وفاتش از آیه وافی هدایه فاعتبروا
یا اولی الابصار مطابق افتاده است **حرف المیم محمود غزنوی**
بادشاه از مشاهیر سلاطین است وحال آمدنش در هندوستان و فتح
یافتن بران ممالک بر افواه والسنه خلائق جاریست درسنه ۴۲۰ هجری رحلت
گزید تاریخ اینست **نظم** آنکه محمود غزنوی بوده + واقف سر معنوی بوده +
سال شد تقار آن خدیو زمان + عقل گفت شاهباز جنان **مراد خان**
بادشاه روم عثمانی درسنه ۹۵۳ هجری متولد گردیده چنانچه تاریخ ولادتش
خیر النسب است وچون بر تخت سلطنت نشست بنهایت عدل و انصاف
میکرد آخرش در جنگ اهل عجم کشته شد **محمد شاه بهمنی** ابن همایون شاه
واضحباد که این بادشاه از جمله سلاطین گلبرگه دکن است آدم نیک نهاد
بود درسنه ۸۸۷ هجری وفات یافت چنانچه خرابی دکن تاریخ وفاتش است
مراد بخش شاهزاده نبیره بابر بادشاه است درسنه ۹۲۸ هجری ولادتش
بظهور رسیده چنانچه ازین قطعه هویداست **قطعه** شه آفاق را فرزند
ثانی + بوضع و شکل همچون شکل بابر + چو سال مولدش از عقل جستم +
بگفتا ثانی بابر بهادر + حالاتش در کتب تواریخ مسطور است **مراد شاه**
شاهزاده نبیره عالمگیر بادشاه است درسنه ۱۱۳۱ هجری ولادتش بظهور

رسیده چنانچه ازین رباعی هویداست **رباعی** سالار کرم جهان پناه است
آن نور جبین مهر و ماه است + دنیا همه روشن از قدومش + حامی جهان
مراد شاه است + واحوالش در کتب تواریخ مندرج است **محمد شاه**
بادشاه ابن جهان شاه ابن بهادر شاه ابن عالمگیر اورنگ زیب
در ١١٣١ هجری بر تخت سلطنت جلوس فرمود تاریخش اینست **فرد**
روشن اختر بود اکنون ماه شد + یوسف از زندان بر آمد شاه شد +
و شاعر دیگر گفته **فرد** بهر تاریخ جلوسش کردم از واضع سوال + گفت آمد
سایهٔ حق آفتاب بحر و بر + از آنجا که این بادشاه بطرف عیش و عشرت
بسیار راغب بود و اوضاع و اطوار او به نهایت درجه قبیح مینمود و بطرف
رفاه امرا سلطنت و افواج و رعیت کمتر توجه میفرمود و روز افزون خان
خواجه سرا که خدمت نظارت دولتخانه و نیز انتظام ڈیوڑھیاے حرم سرا
سپردش فرموده بود و آن خواجه سرا احدے از شرفا و امرا بخیال نمی آورد
چنانچه آن بدبخت امیر عمدة الملک را قتل کنانید و چون این واقعه باشاره
محمد شاه بود بادشاه هیچگونه تدارک قتل عمدة الملک نفرمود بلکه در
جلدوے همچو کار نالائق در ١١٣٩ هجری آن ناظر را یکقطعه باغ تیار کنانیده
داد که مثل آن باغ در جاے دیگر نشان نمیدهند چنانچه تاریخش
اینست **قطعه** بفرمان محمد شاه عادل + که بر فرقش بود تاج تبارک +
بنا گلشنے در قطب گردید + که گلهایش زند رضوان به تارک + بود
سرسبز دائم روز افزون + بحق سوره صاد و تبارک + پئے تاریخ سالش
گفت هاتف + خدایا رے بود بالله مبارک + آخرش ازین غفلت
محمد شاه بادشاه این نتیجه حاصل شد که در ١١٥١ هجری نادر شاه بادشاه

ایران در هندوستان رسیده اول بر پانی پت از محمد شاه بادشاه
جنگ کرد و غالب آمد بعد ازان در دهلی آمده قتل عام نمود چنانچه ماده
تاریخ ورودش در هندوستان لفظ نجم عام ست بعد ازان مصالحه درمیان
هر دو بادشاه بوقوع رسید و نادر شاه معاودت بلاد ایران گشت آخرش
محمد شاه بادشاه در ۱۱۶۱ هجری این جهان فانی را پدرود ساخت چنانچه
ماده تاریخ وفاتش اینست **فرد** ہاتفے گفت سال تاریخش + ہاے
رفت از جهان محمد شاه + **محی الملة** شاہجهان ثانی بن شاہزاده
محی السنة بن مرزا کام بخش بن عالمگیر بادشاه در ۱۱۷۳ هجری بعد عالمگیر
ثانی بادشاه بر تخت سلطنت نشست چنانچه تاریخ جلوسش اینست
قطعه مرزا محی ملة ابن محی سنت + بنشست چون بعظمت بر تخت
گورکانی + سال جلوس ہاتف گفت از سر ہدایت + والا نسب محمد شاه
جهان ثانی + پوشیده نماند که ہرگاه این بادشاه بر تخت نشست احمد شاه
درانی فوج کثیر ہمراه خود گرفته در دهلی رسید و متصل گهات نزاری مخیم
ساخت و از جنکو راو مرہته محاربه پیش آمد اکثر سرداران مرہته بقتل
رسیدند و شکست یافتند و عماد الملک بطرف قلعه کمهیر گریخته از مهاراجه
سورجمل والی بهرت پور پناه جسته محافظت گرفت و افواج شاه درانی
تمام دهلی را قتل و تاراج نمود و این محی السنة بادشاه قریب یکسال سلطنت
کرده در ۱۱۷۴ هجری در عین معرکه احمد شاه درانی زاویه گزین گردید **حرف**
النون نادر شاه بادشاه ابن امام قلی بیگ از قوم مغول افشار
بود و اضح باد که احوال نادر شاه چون طشت از بام افتاده لایق تفصیل
نیست و آمدن او در هندوستان و قتل کردن مخلوق دهلی را سطرے سابق

ازین در بیان احوال محمد شاه بادشاه هندوستان نیز رقمزد کلک بیان
گشته است آخرش نادرشاه در بلاد ایران از دست مغول قزلباش در
سنه ۱۱۶۰ هجری قتل گردید و چون ظلم او مشهور جهان بود شاعری تاریخ فوتش
چنین گفته **فرد** کرد رقم سال وی از روی جهد + یافت جهان از ستم
او امان + **نصیر الدوله** محمد علی بادشاه صوبه اوده اسم مبارکش
معین الدین و کنیتش ابو الفتح است ابن نواب سعادت علیخان در سنه ۱۲۵۳
هجری جلوس فرمود چنانچه شیخ امام بخش ناسخ تاریخ جلوس چنین
گفته **نظم** سال تاریخ جشن سعد جلوس + که جلوسش میمنت مانوس
ست این مصرعه ای خدای کریم + باد فرمانروا بهفت اقلیم + **حرف**
الهاء هندال مرزا شاهزاده ولد ظهیر الدین بابر بادشاه نبیره
امیر تیمور گورکانی است در سنه ۹۲۴ هجری متولد گردیده چنانچه تاریخ ولادتش
اینست **فرد** جست دانی سال تاریخ شه فرخنده حال + کوکب
برج شهنشاهی بود تاریخ سال + و احوالش در کتب تواریخ بتفصیل
واقع است **همایون بادشاه** ابن ظهیر الدین بابر بادشاه است
و اسم مبارکش نصیر الدین مشهور است و اضح باد که ولادت همایون
بادشاه در سنه ۹۱۳ هجری بظهور رسیده چنانچه ماده تاریخ همایون خان
است و در عمر بست و چهار سال در سنه ۹۳۷ هجری بر تخت سلطنت جلوس
فرمود چنانچه ازین قطعه هویداست **قطعه** محمد همایون شه نیکبخت
که خیر الملوک ست اندر سلوک + چو بر مسند بادشاهی نشست + شدش
سال تاریخ خیر الملوک + در کتب تواریخ نوشته که در عین حالت سلطنت
همایون بادشاه مسمی شیرخان افغان ساکن نارنول ملازم این بادشاه

بر سلطنت مسلط گردیده و ہمایون بادشاه تاب مقاومتش نیاورده از
ہندوستان بولایت عجم روانہ گردید درینجا شیرخان نام خود را شیرشاه
مقرر نموده خطبه و سکه بنام خود جاری ساخت و سلطنت ہندوستان
بفراغبالی نمود تا اینکه در سنه ۹۵۲ ہجری از آتش سوخته رحلت ساخت چنانچه
گذشت بعد ازان سلطنت بر پسرش که سلیم شاه نام داشت و او را اسلام
شاه نیز گویند منتقل گردید او ہم چند سال بادشاہی کرده در سنه ۹۶۱ ہجری
انتقال نمود چنانچه تاریخ انتقالش گذشت و درینجا نیز تاریخ دیگر که عجیب
و غریب است رقمزد کلک بیان میگردد و آن اینست قطعه سه خسرو را
زوال آمد بیکسال + که ہند از عدل شان دار الامان بود + یکے محمود شاهنشاه
گجرات + که ہمچون دولت خود نوجوان بود + دوم اسلام شه سلطان
دہلی + که در ہندوستان صاحبقران بود + سوم آمد نظام الملک بحری
که در ملک دکن چتر و نشان بود + زمن تاریخ فوت این سه خسرو +
چه میپرسی زوال خسروان بود + القصه بعد انتقال سلیم شاه پسرش که
فیروز خان نام داشت بعمر ده سال بر تخت سلطنت نشست و سه
روز بادشاہی کرده بود که یک ناگاه مبارز خان ولد نظام خان سور برادر
زن سلیم شاه آن طفل را از شمشیر پاره پاره کرد و خود را محمد شاه عدلی لقب
مقرر کرده بر تخت سلطنت نشست و چندے بادشاہی کرد که ناگاه ابراہیم
خان سور از مبارز خان جنگ کرده مبارز خان را شکست داد و خود بر تخت
سلطنت نشست درینضمن سکندر سور لشکرکشی کرده ابراہیم شاه را شکست
داده بر تخت سلطنت نشست و مسمی ہیمون قوم دہوسر ساکن ریواری
امور سلطنت را سرانجام میداد که درینضمن ہمایون بادشاه از شاه

طهماسپ صفوی پادشاه ایران مدد معقول و جمعیت کثیر همراه خود گرفته متوجه
هندوستان شد و از سکندر سور و هیمون و [illegible] از آن طرف و از همایون
پادشاه ازین طرف محاربات عظیم واقع گردید و سکندر سور شکست برداشت
و این ماجرا در سنه ۹۶۲ هجری بوقوع رسید چنانچه ازین رباعی هویداست +

رباعی از من که خرد طالع میمون طلبد + آن به که سخن ز طبع موزون طلبد
تحریر چو کرد فتح هندوستان + تاریخ ز شمشیر همایون طلبد + پس از آن وقت
سلطنت افغانان سور موقوف گردید من ابتدای شیرشاه تا نهایت
سلطنت سکندر سور شانزده سال افغانان سور سلطنت هندوستان
نمودند الغرض بعد شکست سکندر سور سلطنت هندوستان باز به همایون
پادشاه منتقل و مستقل گردید و چند روز متمتع و فرمانروایی ساخت
ولیکن بمصداق کل نفس ذائقة الموت همایون پادشاه در سنه ۹۶۳ هجری
از بام محل سرا بر زمین افتاده وفات یافتند چنانچه ازین قطعه هویدا
است **قطعه** همایون پادشاه آن [illegible] [illegible] شامل او [illegible]
بنای دولتش چون یافت رفعت + سرانجامش از آن بام اوفتاد +
چو خورشید جهانتاب از بلندی + بپایان خانه شام افتاد و [illegible] از پی
تاریخش نمود + همایون پادشاه از بام افتاد **باب دوم** در ذکر
وزیران سابق **حرف الالف افضل خان** علامی شیرازی
در عهد شاهجهان پادشاه [illegible] بود و [illegible] [illegible]
الممالک نواب افضل خان [illegible]
است و شش سال امور وزارت [illegible]
از آنجا که از [illegible] الهی [illegible]

مساعیت الله خان المخاطب به عاقل خان را متبنی کرده بود و کار و بار سیاست
از دست گرفت آخر الامر چون نواب افضل خان بیمار گردید شاهجهان
بادشاه خود بر سر عیادتش تشریف ارزانی فرمود و چون در سنه ۱۰۵۵
هجری انتقال ساخت بادشاه را نهایت رنج و اندوه لاحق گشت
و بار بار میفرمود که افضل خان خوش سخن بود گاهی از و در حق کسی
کلمه ناحق نشنیدم و تاریخ وفات افضل خان اینست ع زخوبی
بود گر [illegible] تاریخ [illegible] علامی از دهر رفت
ابوالحسن [illegible] ابوالحسن از امرای عهد شاهجهان
[illegible]
در سنه [illegible] هجری وفات یافت میرزا ابوطالب کلیم در این مصراع
تاریخش یافته ع با امیر المومنین محشور باد آصف جاه نظام
الملک لقب این وزیر رئیس چین قلیچ خان است در عهد عالمگیر
بادشاه [illegible] صوبه داری حیدرآباد ممتاز بود و چنانچه تا زمان حال
اولادش صاحب مناصب مخاطب بخطاب صاحب مقام
حیدرآباد حال برقرار [illegible] نواب آصف جاه مرد خلیق جواد
و [illegible] مشتمل کوته فرموده بود [illegible] هجری [illegible] آباد ساخت
[illegible] بود و نام آن
[illegible] اصنا و در
[illegible] و کس در ولایت
[illegible] و الطاف
[illegible] دین پناهی آمد

دولت ده ملک بادشاهی آمد + تاریخ رسید فتش بگوشم هاتف
گفت آیت رحمت الهی آمد + بالجمله این دستور اعظم انتظام
امورات سلطنت مدة العمر بوجه احسن نمود آخر سنه ۱۱۶۱
هجری ازین جهان فانی عزم بملک جاودانی نمود و بحسب مشیت ایزدی
درهمین سال که آصف جاه نظام الملک انتقال نمود نیز محمد شاه بادشاه
واعتماد الدوله قمر الدین خان وزیر ابن محمد امین خان رحلت کردند چنانچه
ازین قطعه هویداست **قطعه** سه رکن مملکت هند از جهان رفتند
فنا وحیف سه دریگانه از کف راه + برای رحلت این هر سه یافتم
تاریخ + نماند شاه زمان و وزیر و آصف جاه + **آصف جاه ثانی**
نامش نظام علیخان است و نبیره آصف جاه نظام الملک است مرد مخیر
وجواد وفیاض وجوانمرد بوده است سالها سال از مرهته جنگ نمود
آخرکار در سنه ۱۱۷۷ هجری شهر پونه را آتش زده بنهایت خراب و ویران
ساخت چنانچه ازین رباعی هویداست **رباعی** آصف جاه دوم سلیمان
اعلام + آبادی قوم برهمن سوخت تمام + تاریخ شنو ز شعله طبع ذکا
آتش زد پونه را سپاه اسلام + **امیر خان** ابن امیر الدوله صوبه دار
ابن سید خلیل الله خان از اولاد سید نعمت الله حسینی ایرانی وطن
و مخاطب بخطاب نواب عمدة الملک محمد امیر خان بهادر از امرای سلطنت
محمد شاهی است مرد دانا و فهیم و مخیر و جواد و دلاور و جوانمرد بوده است
گویند که تنخواه سپاه بدشواری از و حاصل میشد و بذله سنجی
و لطیفه و ظرافت و خوش طبعی در مزاجش بدرجه تمام بود و وضع زمانه داشت
نقل است که روزی محمد شاه بادشاه از وی پرسید که آنچه بر افواه و السنه

اہل ہندوستان جاریست کہ اولاد بنی نوع انسان بر سہ قسم منقسم است
یکے پوت دوم سپوت سوم کپوت حالش چگونہ است دست بستہ
شدہ عرض کرد کہ این ہر سہ قسم خود دریجا موجود ہستند پوت حضور
والا ہستند یعنی سلطان ابن سلطان ابن سلطان تا آخر و سپوت
خاندوران خان بہادر اندکہ والد بزرگوار ایشان در اکبرآباد پتنگ بازی
میکردند از وفات خود با ازین اکاغذبادی بسر میفرمودند وایشان از غایت
لیاقت و فراست و ہوشیاری و چالاکی نوبت ریاست خود بدان مرتبہ
رسانیدہ است کہ اظہر من الشمس و ابین من الامس است و کپوت این
خانہ زاد امیرخانست کہ پدرم صوبہ دار کابل و در حضور سلطنت بمدارج
اعلی ممتاز بود و من ناخلف در حضور والا تمسخر و خوشطبعی میکنم
زیادہ ازین کپوت کدام کس خواہد بود از شنیدن این حقیقت بادشاہ
وجمیع حاضرین مجلس از افراط خندہ پشت دوتا گردید القصہ نواب
محمد امیرخان در ۱۱۵۹ ہجری انتقال کرد شاعرے در استخراج سنین
وفاتش این قطعہ گفتہ است چون خالی از لطف و تفریح قلوب
نبود لہذا نوشتہ شد **قطعہ** ز دنیا رفت امیر الملک + ہر کس را
ہمین شرارہ باقی است + مواجب بخش میکرد سپہ را + کہ نام خوش
تا سال و ماہ باقی است + ولے دامے نداد ے ہرگز از دست + ہنوز
آن قضیہ تنخواہ باقی است + بدی از بد بماند نیکی از نیک + جہان فانی
مگر اللہ باقی است + ز روے تتمیہ تاریخ فوتش + بگوشش ہر گداو
شاہ باقی است + بخوان سالش ز قتل عمدۃ الملک + برون شد
او لیکن آہ باقی است + ابو المنصور خان نواب صفدر جنگ

همشیره زاده و داماد نواب برهان الملک میر شمس الدین سعادت خان
محمد امین نیشاپوری است واضح باد که نواب صفدر جنگ بعد وفات
نظام الملک آصف جاه وزیر بتاریخ چهارم جمادی الثانی سنه ۱۱۶۱ هجری
از حضور احمد شاه بادشاه عهده وزارت یافتند و خلعت هفت
پارچه معه چار قب و جواهر از حضور بادشاه عنایت گردید و جمله
الملک مدار المهام وزیر الممالک برهان الملک ابو المنصور خان بهادر
صفدر جنگ سپه‌سالار خطاب یافت واین نواب گردون رکاب انچه از
نواب احمد خان بنگش و نواب غازی الدین خان عماد الملک وغیره محاربات
نموده مشهور و معروف است و مدة العمر امور ریاست را بوجه احسن
سر انجام داد آخرش در سنه ۱۱۶۷ هجری انتقال فرمود تاریخ وفاتش
اینست قطعه چو آن صفدر عرصهٔ مردمی + ز دار فنا گشت رحلت
گزین + چنین سال تاریخ او شد رقم + که بادا مقیم بهشت برین + +
آصف الدوله ابن نواب شجاع الدوله بهادر ابن نواب ابو المنصور
خان صفدر جنگ بهادر است در سنه ۱۱۸۸ هجری بر مسند وزارت
جلوس فرمود تاریخش اینست ع مسند دولت جاوید مبارکباد
سخاوت و همت و خیر و نیکی برین رئیس ختم شده بود احترام و اکرام
سادات عظام و شرفا کرام بسیارے از بسیار میفرمود و املاک
و سالیانه و جاگیر اینقدر بمردم میداد که درین زمانه اش کسے محتاج
معیشت نمی ماند گویند که بعضے از جعل خوران عرض نمودند که نواب
صاحب سلامت بعضے مردم مهر خاص حضور یکه مدد کرده اند و
ازان مهر بر وانجات ملک و معاش جاری میکنند و مال سرکار

ازین جعلسازی تلف میشود فرمودند که آخرش از مهر کدام کس
این ملک و معاش جاری میکنند گفتند که مهر نام حضور کنده کرده
اند گفت که بابا مال سخن واحد است خواه من اجازت دادم خواه ندادم
در هر دو صورت از نام من میخورند چغل خوران منفعل و خجل شدند
ونواب آصف الدوله تعمیر عمارات عالیه اکثر نموده اند ازانجمله بمحله
رام گنج مکانی تعمیر فرمود که اشرف المکانات وخیر العمارات است
و دولتخانه نام دارد و ماده تاریخش دولتخانه عالی است ولیکن
ازانجا که کل نفس ذائقة الموت هر بشر را همین شاهراه در پیش است
در ۱۲۱۲ هجری وفات یافت چنانچه ازین قطعه هویداست قطعه
وزیر زمان آصف الدوله رفت + بجنت چو زین خاکدان خراب
بشبهای دیجور و ایام نور + بدل گشت در دیدهٔ شیخ و شاب + ز
سیلاب اشک صغار و کبار + بنا را امید جهان شد خراب + دریغا
نگرهای عالم نمود + چها آتش ماتم او کباب + ندانم چرا از سر روز
گار + پدر رحمت خود کشید آن جناب + پئی سال تاریخ آن چون
شبی + نشادم در اندیشه بی حساب + بسحر زد آسمه انم رسید این
[illegible] هزبر زهی حیف شد آفتاب + احتشام الدوله +
احتشام [illegible] جنگ برادرزاده [illegible] نواب مهابت جنگ
است [illegible] مهابت [illegible] جهانگیر نگر
و اسلام آباد [illegible] و [illegible] و نواحی [illegible] است
بالمشافه نواب مهابت جنگ [illegible] در حین حیات
نواب مهابت جنگ [illegible]

انیست خداشش بیامرزد و از قضاے الہي چون نواب مہام الدولہ صف جنگ برادر احتشام الدولہ درہمین سال وفات یافت تاریخ وفاتش نیز خداشش بیامرزد ہست احترام الدولہ مخاطب بخطاب نواب احترام الدولہ ہیبت جنگ برادرزادہ نواب مہابت جنگ است وبرادر نواب احتشام الدولہ ہست واز طرف نواب مہابت جنگ بر صوبہ داري عظیم آباد پٹنہ سرفراز وممتاز بود وسند حکومت را بوجہ احسن جلوہ گري مے بخشید مرد بہایت دانا و دلاور بودہ چنانچہ دران قتال کہ از مصطفے خان بوقوع رسیدہ بود احترام الدولہ مذکور مصطفے خان را شکست داد آخرش شمشیر خان وسردار خان کہ اینہا را نواب مہابت جنگ از نوکري برطرف کردہ بود ودر ملک دربہنگہ منتظر وقت نشستہ بودند ومیخواستند کہ بکدام طریق احترام الدولہ را بکشیم روزے بہ نہایت عاجزي وافلاس نزد احترام الدولہ آمدہ مستدعي نوکري شدند + احترام الدولہ کہ مرد رحم دل وخداترس بود بکمال تسلي آن ہردو را در زمرہ ملازمان خود نگاہداشت آن بدبختان از راہ دغا در ۱۱۶۱ھ ہجري احترام الدولہ را قتل ساختند چنانچہ ازین مصراع ہویداست ع شد شہید اکبر آن عالیجناب + آخرش نواب مہابت جنگ آن شمشیر خان وسردار خان مذکورین را گرفتار ساختہ بانواع عقوبت بکشت اشرف الدولہ نواب نیز در تعلقہ داران نواب مہابت جنگ بودہ با سادات عظام وشرفاء کرام بسیار سلوک مینماند در ۱۱۶۵ھ ہجري انتقال کرد ودرین مصراع تاریخ وفاتش یافتند ع باد حشرش با رسول وآل او + امیر الدولہ حیدر بیگ خان

بهادر هست از اجله روساء مغول توران بوده در هندوستان عهده نیابت
نواب وزیر الممالک آصف الدوله بهادر رسیده است و چندان استظام امورات
ریاست نمود که زبان زد خاص و عام است روزیکه در سنه ۱۱۹۲ هجری خدمت
نیابت یافت شاعرے تاریخ معقول به نذر گذرانید و آن اینست ع زور قم کار
نیابت زیب یافت + آخرش در سنه ۱۲۰۰ هجری عزم ملک آخرت کرد تاریخ وفاتش
اینست فرد شد ازین کوچگهه که کوچ نمود + بے سر و پاے نظم و حشم وجود +
و تاریخ دوم از نتایج افکار شیخ امام بخش ناسخ اینست قطعه زین جهان نواب
حیدر بیگ خان + عازم ملک عدم گردید اے + سال تاریخ وفاتش سر عقل +
گفت رحلت کرد امیر الدوله وائے + احمد علی خان نواب والی رامپور ابن
نواب محمد علیخان ابن نواب فیض الله خان ابن نواب علی محمد خان روهیله
مخفی نماند که در وقتیکه از نواب محمد علیخان و نواب غلام محمد خان در باب
ریاست باهم تنازع واقع گردید حتے که نواب محمد علیخان کشته شدند تفصیلش
اینست که بمقام میر بیج کهدا واسط رامپور و بریلی واقع است جنگ واقع گردید
و آن قتال را جنگ بخوخانی گویند بسیارے از بسیار سرداران افاغنه نامی
نامی از طرفین کشته شدند و درین معرکه از طرف نواب آصف الدوله وزیر
الممالک مدد و اعانت ورثاے نواب محمد علیخان را حاصل و متواصل بود
و ظفر یافت و این ماجرا در سنه ۱۲۰۹ هجری بظهور رسیده است چنانچه تاریخ
آن شیخ امام بخش ناسخ چنین گفته قطعه مژده ای ناسخ که با اقبال و جاه +
بر عدو نواب آصف فتح یافت + از پئے تاریخ این فتح مبین + دل بگو
نواب آصف فتح یافت + پس بعد خاتمه جنگ باستعانت و استمداد
نواب وزیر الممالک آصف الدوله بهادر نواب احمد علیخان بر مسند امارت

بجاے پدر خود نشستند و تا مدت دراز امورات ریاست را چندان زیب و زینت
بخشیدند که زبان زد خاص و عام است سبحان الله نواب احمد علیخان رئیسے بود
معدن سخاوت و مظهر شجاعت در فنون سپاهگری مثلش کم پیدا شده باشد
بکرات و مرات شیران را بر سواری فیل شکارے تنها بنفس نفیس کشته است
آخرش در سنه ۱۲۵۵ هجری از جهان فانی بعزم ملک جاودانی نمود چنانچه تاریخ وفاتش
ازین شعر ریخته که زبانی یکے از اشخاص بسمع رسیده واضح میگردد **فرد**
جو نواب احمد علیخان موئے + لگا کہنے ہاتف برا غم ہوا + **ابوالقاسم
خان** از سادات عظام و روساء لکهنو است مرد مخیر و خلیق و نیک نهاد
بود چون در سنه ۱۲۰۱ هجری رحلت کرد تاریخش را میر علی اوسط رشک بدین عنوان
نوشته **قطعه** میر ابوالقاسم اثنا عشری + کرد گلگشت ریاض رضوان +
رشک تاریخ وفاتش بنوشت + حیف ای میر ابوالقاسم خان + **ابراهیم
خان** کاشانی که در عهد شاه عالم بادشاه از امراے نواب نجف خان
بود در سنه ۱۱۹۶ هجری در اکبرآباد رحلت کرد تاریخ وفاتش اینست ع آن بدا
مقام ابراهیم **حرف الباء** **بیرم خان خانخانان** از امراء و وزراء عهد
همایون بادشاه است سخاوت و دریادلی و شجاعت و همت برینا امر
کبیر ختم شده بود چنانچه در کتب تواریخ بتفصیل واقع است آخرش
در وقتیکه در سنه ۹۶۸ هجری قصد حج بیت الله نمود در اثناے راه از دست
حرامیان بقتل رسید چنانچه ازین رباعی هویداست **رباعی** بیرم بطواف کعبه
چون بست احرام + در راه شد از شهادتش کار تمام + زین واقعه هاتفے
پئے تاریخش + گفتا که شهید شد محمد بیرام **بختاور خان** از امراے عهد
سلطنت عالمگیر بادشاه مردے نخیل بوده است قدر مردم ذی علم

و نثر مطلق بے نشناخت چنانچه محمد افضل سرخوش شاعر قصیده در
مدحش گفته بعد اصلاح متوجه شد چون در سنه ۱۱۰۵ هجری فوت کرد
سرخوش مذکور قطعه تاریخ مشتمل بر مدح و ذمش تصنیف ساخت
و آن اینست **قطعه** دریغ از جهان بخت ورخان گذشت + نماند آب در
گلستان سخن + خرد خواست تاریخ فوتش ز دل + بگفتا که کو قدردان
سخن **باقرخان** واضح باد که آقا باقرخان اصالتخانے مشهور است در
عهد سلطنت عالمگیر بادشاه بوده چون در سنه ۱۰۹۶ هجری رحلت کرد تاریخش
چنین یافتند **قطعه** دوم بود از مه عید و دوشنبه + که آقا باقر از دنیا
برآمد + ملک تاریخ فوتش بر فلک گفت + باوج خلد آقا باقر آمد **حرف**
الحاء **حسین علیخان** واضح باد که نواب سید حسین علیخان از سادات
عظام بارهه از امیر الامراء عالیشان بارگاه فرخ سیر بادشاه بوده است
اختیار دستورے نظم و نسق ریاست و سلطنت تمام و کمال حاصل
میداشت در آخر کار ازین نواب و فرخ سیر بادشاه ناموافقت
عظیم فیما بین واقع گردید چنانچه نواب حسین علیخان و قطب الملک
برادرش فرخ سیر بادشاه را قید ساختند لیکن امیر الامرائی
و جاه و حشم نواب حسین علیخان تا عهد سلطنت محمد شاه بادشاه
جمله بدستور بحال و برقرار ماند تا اینکه در عهد محمد شاه بادشاه نواب
محمد امین خان که سعادتخان خراسانی مشهور است مسمی حیدر خان
کاشغری را جهت قتل نواب حسین علیخان آماده ساخت چنانچه در ۱۱۳۲
هجری نواب حسین علیخان روزے که درسواری میرفت که ناگاه حیدر خان
مذکور از راه مکر و فریب خود دستغاثه ظاهر ساخته کاغذے بملاحظه

گذرانید چون نواب صاحب بخواندن کاغذ متوجه شدند آن نابکار زخمی
کاری زد که آن سید عالی نسب از آن زخم مجروح گردید گویند که در حالت
مجروحی قاتل خود را نیز از کلک کشته بودند شاعری مصراع تاریخ وفات
آن سید والا تبار بسیار مناسب تصنیف کرد و آن اینست مصراع
قتل حسین کرد یزید لعین هند + حسن علیخان عرف نواب سید
عبد الله خان برادر نواب حسین علیخان مذکور است نیز در امورات
سلطنت از عهد فرخ سیر بادشاه تا عهد محمد شاه بادشاه بر مناصب
امیر الامرائی و صوبه داری با امتیاز عظیم سید بسبب چون احوال کشته شدن
نواب حسین علیخان برادر خود شنید بدعوی خونش از افواج شاهی محاربات
عظیمه نموده آخرش این حسن علیخان و برادرش نجم الدینخان زخمهای
کاری بر داشته مقید شدند تا آنکه بدبختی در سنه ۱۱۳۴ هجری از راه عذر و
فریب در حالت حبسش او را زهر داد که از صدمه آن شربت شهادت
چشید شاعری مصراع مناسب تصنیف ساخت و آن اینست +
ع زهر قاتل داد در کام حسن حرف الدال داؤد که بحافظ
داؤد مشهور است در عهد شاهجهان بادشاه باوصف مغنی
بودن خویش را در زمره امرای شمار میکرد و در حضور سلطان
و شاهزادگان میر سید و مرد عزت طلب بوده است در سنه ۱۱۴۳ هجری
فوت کرد شاعری بعد حلتش این مصراع تاریخش یافته + ع
از نغمه داؤد برون شد آهنگ حرف الذال ذو الفقار
خان ابن نواب اسد خان وزیر عالمگیر بادشاه در کتب تواریخ
نوشته است که نام اصلی اسد خان ابراهیم بود و نام ذو الفقار خان

اسمعیل بود چون در عهد سلطنت اولاد عالمگیر بادشاه نواب اسد خان خانه نشین بودند و در اواخر حال فرخ سیر بادشاه از ایشان عداوت دلی میداشت گویند که روزے فرخ سیر این ذو الفقار خان را طلب نمود ذو الفقار خان از رفتن نزد بادشاه راضی نبود پدرش باصرار تمام اورا در حضور بادشاه فرستاد و او در حضور بادشاه بملازمت حاضر میماند آخرش به بدذاتی میر جمله صوبه دار عظیم آباد در ۱۱۲۴ هجری ذو الفقار خان بیچاره کشته شد چون نواب اسد خان احوال قتل ذو الفقار خان شنید در حالت بیقراری و گریه و زاری این تاریخ گفت **فرد** هاتف شام غریبان با دو چشم خونفشان ✝ گفت ابراهیم اسمعیل را قربان نمود **حرف الیسین سعادت علیخان** واضح باد که نواب سعادت علیخان مخاطب بخطاب نواب یمین الدوله بهادر است ابن وزیر الممالک نواب شجاع الدوله بهادر که در ۱۲۱۲ هجری بعد وفات نواب آصف الدوله بهادر بر مسند وزارت جلوس فرمود چنانچه ازین قطعه هویداست **قطعه** منشور سعادت وزارت ز علی ✝ نواب وزیر چونکه آورد بدست ✝ تاریخ وزارتش بفرمان خدا ✝ هاتف گفتا که حق بکرسی بنشست ✝ و تاریخ دیگر که شیخ امام بخش ناسخ گفته اینست ✝ **قطعه** خداوندا یمین الدوله در دهر ✝ حکومت را صد و سی سال باشد ✝ خرد سال جلوس مسندش گفت ✝ بجاه و حشمت و اقبال باشد ✝ و این وزیر با تدبیر روشن ضمیر دانا و عاقل جامع اوصاف حمیده مصدر محامد پسندیده بوده است سبحان الله انتظام و انصرام ریاست چها احسن و تحسین فرموده است که هر سطرے ازان کتاب مسمی به احکامات سعادت علیخان دلالت دارد و الله الله عجیب و غریب مکانات و باغات بعمارت هندوستانی

وانگریزی یا تعمیر و تعویض نموده است از انجمله در سنه ۱۲[illegible] هجری در بلده لکهنو
بمحله رستم نگر مکان درگاه حضرت عباس علمبردار علیه السلام بنهایت نفیس و عمده
بمصرف هزارها روپیه از سر نو تعمیر یافت و مرزا محمد حسن قتیل تاریخش
چنین یافت ع این گنبد جدید بنای سعادت است + نیز در سنه ۱۲۲۶ هجری
مسجدی نهایت عمده و بهتر بنا ساخت و شیخ امام بخش ناسخ تاریخش چنین یافت
قطعه بهر سال بنا را این مسجد + فکر کردند جمله اهل زمین + کز سر آسمان
ندا آمد + سجده گاه محدثین است این + بالجمله در عین حالت حکمرانی نواب
سعادت علیخان از صاحبان والاشان انگریز بهادر سخن تصفیه ملک
درمیان آمد گاهی برنش آنی فیصله قرار یافت و گاهی در کمی و بیشی
سخن میرفت تا انیکه در سنه ۱۲۱۶ هجری فیصله بر محاصل نصف ملک گردید
و صاحبان والاشان انگریز بهادر نصف ملک از نواب سعادت علیخان
برگرفتند چنانچه شاعری از نیم مصرعه استخراج تاریخش ساخت ع
ملک ز نواب فرنگی گرفت + آخرش در سنه ۱۲۲۹ هجری نواب سعادت علیخان
لبیک اجابت بداعی حق گفتند چنانچه تاریخ وفاتش از نیم مصراع مستخرج
میشود ع آه شد گنج سعادت در زمین + و شیخ امام بخش ناسخ تاریخ
این وفات بدین عنوان موزون ساخت قطعه افسوس که نواب یمین
الدوله + از ملک فنا رفت بحکم تقدیر + هر سینه و سر دست زنان میرفتند
پیش تابوت او چه برنا و چه پیر + با ناله و گریه بر لب هر کس بود + نواب وزیر
ای نواب وزیر + از معدلتش بهم بسر میکردند + زاغ و ملخ و گرگ و بزو
روبه و شیر + تاریخ وفات او نوشتم ناسخ + افسوس وزیر بود آصف
تدبیر حرف الشین شاهم بیگ از امرای عهد اکبر شاهی است

وخدمت عهده قوربیچی داشت آدم نیک نهاد وسادات دوست شرفا نواز مصدر اوصاف حمیده ومظهر اخلاق پسندیده بود دشمنانش از ضرب تیغ وسنان او را قتل کردند چنانچه تاریخ قتلش ازین قطعه بر مے آید + قطعه ظلمے که رفته است برین نوجوان نگر + بر حضرت حسین ز قوم یزید شد تاریخ فوت او چو طلب کرده شد ز دل + برکند روے خویش که شاه هم شهید شد شایسته خان واضح باد که نواب شایسته خان امیر الامراے عهد عالمگیری است در کتب تواریخ نوشته در هنگامیکه سیواجی بهوسله مرهته در ملک دکن مفسدات عظیمه برپا کرده بود عالمگیر بادشاه این نواب شایسته خان را صوبه دار دکن مقرر ساخته روانه آن ممالک نموده بود چون از نواب شایسته خان انتظام آن ملک بآئین شایسته وضوابط بایسته قرار واقعی بظهور نرسید عالمگیر بادشاه شاهزاده محمد معظم را بر صوبه داری دکن مقرر کرده فرستاده بود دست الجنه شد آخرش این نواب شایسته خان در سنه ۱۱۰۵ هجری ازینجهان رحلت کرد تاریخ وفاتش اینست قطعه مصدر فیض و کرم شایسته خان + گوے جود و فیض از آفاق برد + سال نقل آن امیر باکرم + گفت هاتف اهل خیر و داد مرد + شیخ الامین محمد امان الله خان واضح باد که این محمد امان الله خان جد الجد خاکسار جامع اوراق هذا است ابن دیوان محمد فیض الله خان بداونی از اجله روساے بداون در عهد عالمگیر وغیره بادشاهان صاحب جاگیر ومنصب بودند و والد اجد جناب دیوان محمد فیض الله خان موصوف در عهد شاهجهان بادشاه عهده دیوانی ممالک بنگاله داشتند چنانچه بیاید انشاء الله تعالے آخر در سنه ۱۱۳۹ هجری محمد امان الله در بجهته از دیهات جاگیر خود در منازعه جنگ دشمنان

واضح باد که ۱۰۶۶ه ازین قطعه بر مے آید و بعد تخرجه حرف دال ۱۰۶۵ه مینه

خودش شربت شہادت چشید و ملا محمد نصیر بدایونی تاریخ وفاتش حسین
یافته قطعه فیاض عصر آنکه امان الله بود + زین دہر بے ثبات چو روے
خودش نہفت + تاریخ انتقال طلب کرد چون نصیر + سال وفات شیخ بزرگ
ہاتفے بگفت + **شجاع الدوله نواب** ابن نواب ابو المنصور خان صفدر
جنگ بہادر ست در ۱۱۴۴ ہجری ولادت باسعادتش بظہور رسیده چنانچه ازینہ
خرد پیداست **فرد** برآمد آفتاب از مطلع نور + بدولتخانهٔ نواب منصور + حاتم
دہر نوشیروان زمان لقمان فرہست رستم دوران بوده اند در ۱۱۷۸ ہجری
از صاحبان انگریز بہادر تنازع برخاست و در مقام بکسر که در نواح بنارس
و عظیم آباد بر کناره دریاے گنگ واقع ہست ہنگامه کارزار گرم گشت و صاحبان
انگریز بہادر را فتح حاصل گردید چنانچه شاعرے تاریخ برین عنوان استخراج
کرده فرنگیان فتح کردند و نواب شجاع الدوله معاودت کرده بصوبه اوده
بمقام فیض آباد رسیدند و در ۱۱۸۸ ہجری از نواب حافظ رحمت خان حافظ
الملک والی ملک کتہیر ضلع روہیلکھند در نواح بریلی بمقام فتح گنج محاربات
عظیمه واقع شده پس برگاه درین محاربه حافظ الملک ملک ہستی را گذاشت
تمام اضلاع سرکار بدایون وغیره در قبض و تصرف نواب شجاع الدوله بہادر
درآمد و این شعر کاشف تاریخ قتل حافظ رحمت خانست **فرد** چو از نقطه ظفر
تاریخ جستم ہمیں باقی سر حافظ بریدند + آخرش در آخر ہمین سال ۱۱۸۸
ہجری نواب شجاع الدوله ازین جہان فانی عزم ملک جاودانی نموده چنانچه
تاریخ وفاتش ازین مصرعه ہویداست ع مہر پنہان بزمین شد ہیہات +
حرف العین علی شیر سید عالی نسب والا حسب از سادات صفویه
در کشور ایران عہده وزارت سلاطین صفویه را بوجه احسن سر انجام

میداو شرفا پرور علما نواز پابند شرع شریف بنهایت درجه بود در
سنه ۱۰۹۰ هجری یکمنزل مدرسه نهایت نفیس و عمده تعمیر کرد تاریخش اینست قطعه
چون مدرسه ساخت میر با علم و ادب + فرمود مرا افادهٔ اهل طلب + چون
در ششم ماه رجب کرد اجلاس + تاریخ طلب از ششم ماه رجب + آخرش
در سنه ۱۰۹۶ هجری این وزیر روشن‌ضمیر لبیک اجابت بداعی حق گفت مرزا حسنعلی
خان متخلص بعاشقی تاریخش چنین نوشته است قطعه امیر خراسان صفوی
نسب + بجود و سخا بود عالی نهاد + چو در جستهٔ عاشقی سال او + خرد گفت
دستور قدسی نهاد + حرف الفاء فضل علی ابن میر غلام حسین دهلوی
واضح باد که میر فضل علی در عهد سلطنت نصیر الدین حیدر بادشاه صوبهٔ اوده
عهدهٔ نیابت وزارت حاصل ساخته بود و خطاب نواب اعتماد الدوله ضیاء الملک
سید فضل علیخان بهادر سهراب جنگ یافته بود و حالش از غایت اشتهار
محتاج به بیان نیست در سنه ۱۲۴۷ هجری ازینجهان فانی عزم ملک جاودانی نمود
مرزا اسد الله بیگ دهلوی غالب تخلص تاریخ وفاتش چنین گفته قطعه
چو میر فضل علی را نمانده است وجود + بوز و سے دل بخراش ای اسیر رنج و محن +
چو شد وجود کم و روے دل خراشیده + شود ز اسم خودش سال رحلتش
روشن حرف القاف قاسم خان نواب قاسم خان در عهد سلطنت
عالمگیر بادشاه بوده است مرد مخیر نیک نهاد بود در سنه ۱۰۸۳ هجری رحلت
کرد تاریخ وفاتش اینست قطعه قاسم خیر بود قاسم خان + شد
ز دنیا به پنجم شعبان + گفت تاریخ نقل او رضوان + چمن عدن جای قاسم خان
حرف المیم میر محمد یوسف سید عالی نسب از امرای عهد سلطنت شاه
اسمعیل صفوی سلطان ایران بوده است و عهدهٔ صدارت داشت مرد نهایت

کریم و رحیم و جواد بود در سنه ۱۱۰۹ هجری دشمنانش قتل کردند تاریخش این بیت
قطعه چون میر محمد خلف آل عبا + از دار فنا رفت سوے دار بقا + تاریخ
شهادتش رقم کرد قضا + والله شهید هو یحیی الموتی مهابت خان
زمانه بیگ نام داشت از امراے عهد سلطنت شاهجهان بادشاه و سپه سالار
او بوده میگویند که ظلم و تکبر و نخوت در نهاد او زیاده از حد بود در سنه ۱۰۴۴ هجری
فوت کرد معتمد خان تاریخش چنین نوشته زمانه آرام گرفت مهابت جنگ
نواب الله وردی خان نام داشت و حاکم ممالک بنگاله بود و احوال ابتداے ریاست
این نواب سپهر انتساب چنین است که از طرف نواب علاء الدوله ابن نواب
شجاع الدوله بر هنیور والا در صوبه عظیم آباد پتنه صوبه بود چون از علاء الدوله
و نواب مهابت جنگ سوء المزاجی گردید حتی که نوبت بجنگ و جدال رسید
و از طرفین افواج کشی گشت و محاربات عظیمه واقع شد آخرش نواب
علاء الدوله شکست برداشت و کشته شد نواب مهابت جنگ تمام صوبه
بنگاله را بقبض و تصرف خود آورد و قراره واقعی حکمرانی کرد مرد دانا و سنجیده
و شجاع و سخی جامع اوصاف ستوده بود و با افواج و ملازمین و رعایا
نیکو سلوک مینمود در سنه ۱۱۶۹ هجری لبیک اجابت بداعی حق گفت چنانچه
ازین قطعه هویداست قطعه کرد سفر تا ز جهان آن امیر + دل شده جاے
الم عمده + بالف آه بگفت هاتفی + گشت بعالم چه غم عمده + پس بعد از
وفات نواب مهابت جنگ پسر دخترش که سراج الدوله نام داشت بجانشینی مسند امارت نشست و میر علی جعفر خان
داماد نواب مهابت جنگ برنشستن سراج الدوله بر مسند امارت ناگوار شد از صاحبان والاشان انگریز
بهادر درباره استحقاق خود استعانه و استصلاح نمود چون فهمانش صاحبان انگریز بهادر بمزاج
نواب سراج الدوله ناپذیر ساخت بالاخر نوبت بجنگ و جدال رسید

تا اینکه نواب سراج الدوله از مقابله صاحبان انگریز بهادر بمقام پلاسی شکست
بر داشته گرفتار گردید و مسمی سید میرن پسر میر علی جعفر خان نواب سراج الدوله
را در عین خانکی قتل ساخت و از طرف صاحبان انگریز بهادر نواب علی
جعفر خان بر مسند امارت صوبه بنگاله بنشست بعد چندے نواب قاسم علیخان
داماد سش بجایش بنشست و حکمرانی ساخت آخرش از صاحبان انگریز بهادر
انحراف پیدا کرده چندے محاربه واقع گردید چنانچه این قصص مشهور است +
ملک محمد خان ابن مرزا نصیر اصلش از مازندران است پوشیده نماند
که مرزا محمد نصیر در عهد شاه عالم بادشاه از مازندران در هندوستان آمده بود
و ملک محمد خان که آدم نهایت دانا و عقیل و جوانمرد بود بوساطت افراسیاب
خان از نواب ذو الفقار الدوله نجف خان خطاب نواب صمصام الدوله ملک محمد خان
دلیر جنگ یافته بر عهده ہائے جلیله سرافراز و ممتاز بودند آخرش بمقام جیپور
در سنه ۱۲۱۹ هجری از ینجهان فانی رحلت کردند تاریخ وفاتش اینست **قطعه**
روح پاک ملک محمد خان + سوے فردوس انتقال نمود + هاتفے گفت سال تاریخش
یکهزار و دوصد ده و نه بود + و تاریخ دوم اینست ع الف کشیدم و تحریر کردم
آه و دریغ + **محمد منصور** از سادات موسوی نیشاپوری اند و سلسله نسب
میر محمد منصور به قاضی میر شمس الدین موسوی میرسد و اضح باد که میر محمد منصور
در عهد شاه عالم بادشاه از ولایت خراسان من مقام نیشاپور در هندوستان
آمده بودند بعد ورود هندوستان اول بلکهنو نواب شجاع الدوله بهادر
ابن نواب صفدر جنگ بعزت و امتیاز بوده بعد چندے برفاقت نواب
مرزا نجف خان بهادر رسیده بعنایات نواب نجف خان بر صوبه اکبرآباد
ممتاز شدند و در حین صوبه داری اکبرآباد از میر منصور بسیار کار عمده

عمده بظهور رسیده از انجمله مقبره سید نور الله شستری بعمارت نفیس و متین
و باغ بسیار عمده و سبز و رنگین بتعمیر و تعریض نمود آخرش بمصداق کل
من علیها فان سید محمد منصور بمقام جیپور در سنه ۱۲۰۲ هجری از ینجهان فانی بعالم جاودانی
انتقال کردند تاریخ وفات برین اعداد معدود است ع صد با عداد ائمه و دگر
عشرین بود + منتظم الدوله لقب حکیم مهدیعلیخانست واضح باد که چون بعد
وفات غازی الدین حیدر بادشاه صوبه اوده منصب سلطنت بر پسرش نصیر
الدین حیدر قرار یافت نواب معتمد الدوله آغا میر را مقید و محبوس ساختند و
عهده نیابت و وزارت بنواب اعتماد الدوله میر فضل علیخان دهلوی که حالش
درین نزدیکی گذشته است مفوض و مقرر کردند باز بجایش نواب منتظم الدوله
حکیم مهدی علیخان را منصوب ساختند باز چون در سنه ۱۲۴۶ هجری منتظم الدوله
را نیز معزول ساختند شیخ امام بخش ناسخ تاریخ معزولی او چنین گفته **قطعه**
افتاد حکیم از نیابت + تاریخ بطرز نو رقم کن + از هاے حکیم پشت برگیر + سه[۳]
مرتبه نصف نصف کم کن **میر علی** پسر خضر خواجه باسط است و از حضور والیان
لکهنؤ مشاهره لائق مییافت و در روسا معدود است و فی الواقع در علم
و فن موسیقی علی الخصوص در حق مرثیه خوانی سوز مثلش پیدا نشده در سنه ۱۲۵۹
هجری انتقال کرد میر علی اوسط رشک تاریخش چنین گفته **قطعه** مرد بیچوے
وقت میر علی + زمزمه خوان حسین حیف ایواے + بود علام علم موسیقی
گویم از شور و شین حیف ایواے + زبره تاریخ رحلتش فرمود + ثانی
تان سین حیف ایواے +

حرف النون نواب نجف خان

واضح باد که نواب نجف خان نبیره آغا نجف است که آغا نجف وزیر اعظم
شاه حسین صفوی شاه ایران را بود از انجا که نواب نجف خان بمعیت

مرزا محسن برادر نواب ابو المنصور خان صفدر جنگ در هندوستان تشریف آوردند و
بعد چندے نواب نجف خان از مرزا محمد قلی خان برادر زاده نواب ابو المنصور خان
موصوف که در صوبه اله آباد حاکم بودند عهدهٔ نیابت را حاصل ساختند و بعد کشته شدن
محمد قلی خان مذکور نواب نجف خان پیش نواب قاسم علیخان در بنگاله اوقات گذاری
کردند چون دران ایام از نواب شجاع الدوله ابن نواب صفدر جنگ و از صاحبان
والاشان انگریز بهادر بمقام بکسر جنگ شده بود و نواب شجاع الدوله شکست
برداشته بود نواب نجف خان بمعیت شاه عالم عالی گوهر بادشاه در دهلی آمدند
و مخاطب بخطاب ذو الفقار الدوله بهادر شدند و در عهد سلطنت این شاه عالم
بادشاه عهده نیابت و وزارت و مدار المهامی را باحسن وجوه سرانجام دادند
سبحان الله عجب مخیر و جواد و با مروت بودند که از ترقیم الاقلام بیرون است گویند
که هرگاه از نواب مرزا نجف خان موصوف و از راو راجه نول سنگه پسر مهاراجه
سورجمل والی بهرت پور بمقام نندگانون برسانه که بفاصله کروه از بهرت پور واقع
است جنگ عظیم واقع گشت و فتح نصیب به نواب نجف خان گردیده ازان روز روز
بروز ترقی و افزایش مراتب از حضور سلطنت بنواب نجف خان حاصل و مشمول
شد اولی حال مروت اینست که با وصف اینمعنی که تمام ممالک متعلقه راو نول سنگه
بقبض و تصرف خود آورده بودند باز ملک سی ۳۰ لکهه روپیه برای نول سنگه مسترد
ساخت آخرش نواب نجف خان در سنه ۱۱۹۳ هجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت
تاریخ وفاتش اینست **قطعه** چو سید نجف خان بهادر بدهلی + شده بر نوابان
چون شمس یکتا + فشانده زبس نور ایمان بعالم همه ظلمت کفر رفته ز دلها
چو شد صاحب ذو الفقار اسم جدش + رسیده است بر نام او هم ز مولا بهیجا
کند کار شمشیر نامش + بتعلیم کنائی ز تقتیل اعدا + چو سال وفاتش بجستیم دل گفت

نجف کرد نواب ہندوستان را + وتاریخ دیگر کہ بر مزارش تحریر کردہ اند اینست
ع آسودہ بزیر قدم شاہ ولایت **نواب نوبت خان** در عہد اکبر بادشاہ
صاحب منصب بود در سنہ ۱۰۶۲ ہجری بمقام دہلی رحلت ساخت ومقبرہ اش اندرون
قلعہ کہنہ بسیار نفیس از کار چینی کہ بروج آن نیلگون بود تعمیر ساختہ اند ونام آن مقبرہ
نیلی چہتری اشتہار یافت وتاریخ بنائیش اینست **قطعہ** بہ بین خوش منظرے
عالی مقامے + درین عالم ندیدہ چشم ایام + پئے تاریخ اتمامش خبرداد + جو پرسیدم
بگفتا یافت اتمام **نواب ناصر جنگ** مخاطب بخطاب نواب نظام الدولہ ابن نواب
آصف جاہ نظام الملک چین قلیچ خان صوبہ حیدرآباد بود نہایت سنجیدہ وپسندیدہ
بود در ۱۱۶۴ھ ہجری بمقام آرکات در جنگ فرانسیس از دست ہمت خان افغان
کشتہ شد میر غلام علی آزاد بلگرامی تاریخ وفاتش چنین نوشتہ **قطعہ** نواب عالی
گستر عالیجناب رفت + فرصت نداد تیغ حوادث شتاب رفت + در ہفدہم
ز ماہ محرم شہید شد + تاریخ گفت نوحہ گرے آفتاب رفت + **باب سوم**
در بیان علما ومحدثین **حرف الالف اسمعیل بخاری** واضح باد کہ محمد بن اسمعیل
بخاری صاحب کتاب صحیح بخاری از محدثین قدماست واز اکابر اہل سنت
والجماعت کتاب صحیح بخاری را اصح الکتب بعد کتاب الباری میدانند ومشہور
است کہ مؤلفش درمیان منبر ومزار پرانوار جناب سید ابرار صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم
نشستہ درعرصہ دہ سال کتاب صحیح بخاری را باتمام رسانیدہ است آخرش بمصداق
کل من علیہا فان در سنہ ۲۵۶ ہجری لبیک اجابت بداعی حق گفت چنانچہ تاریخ
وفاتش اینست **نظم** آن محمد کہ ابن اسمعیل + بود بے شک خلیل رب جلیل +
چون صحیح بخاری است ازو + زان بخارست معتبر ہر سو + در احادیث پیشوائے
ہمہ + در رہ عشق مقتدائے ہمہ + سال مولود آن خدا آگاہ + گفت ہاتف

عزیز دین اللہ + سال نقلش ز اوج ہفت طبق + ہاتف غیب گفت قطب الحق ۱۹۲
ابو مسلم اسم شریفش عبد اللہ ابو مسلم است صاحب کتاب صحیح مسلم نیز از محدثین قدماست در ۲۶۱ھ ہجری ازینجہان فانی عزم ملک جاودانی نمود چنانچہ ازین نظم سویدا است نظم پیشوائے زمانہ مسلم بود + بکمالات دین مسلم بود + سال مولود آن یگانہ و طاق + خرم گفت ہادی آفاق + سال تاریخ نقل او بے شک + صاحب اہل عدن گفت ملک + امام ابو حنیفہ اسم شریفش نعمان بن ثابت است و موطنش بلدہ کوفہ واضح باد کہ امام ابو حنیفہ در باب فقہیات امام اعظم اہلسنت است و حالش از اشتہار محتاج شرح و بیان نیست در ۱۵۰ھ ہجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت تاریخ وفاتش اینست نظم آنکہ او بود شاہ مجتہدان + امام ابو حنیفہ نعمان + سال مولود آن شہ والا + سر علما است یا سر فقہا + نقل تاریخ او چو گوہر سفت + سال ترحیل او معلے گفت + امام ابو یوسف تلمیذ امام ابو حنیفہ کوفی است در ۱۸۲ھ ہجری رخت زندگانی بربست تاریخ وفاتش اینست نظم پیشوائے زمانہ یوسف بود + نقل او موجب تاسف بود + از رجب ماہ بست و ہفتم بود + کہ بفردوس رحلتش فرمود + شب آدینہ بود کان والا رفت زین تیرہ خاکدان بلا + سال تاریخ او بلا اشتباہ + گفت ہاتف امام دین اللہ + امام احمد حنبل در فقہ امام رابع اہلسنت است کتب بسیار تالیف نمودہ از انجملہ مسند احمد حنبل از مشاہیر کتب حدیث اوست در ۲۴۱ھ ہجری ازین دار فانی بعالم جاودانی انتقال فرمود تاریخ وفاتش اینست نظم آنکہ او بود احمد حنبل + شد از و فخر علم و زیب عمل + سال ترحیل آن خدا آگاہ شد رقم صاحب جہان الہ + ابو نصر اسمعیل بغوی بن حماد الجوہری صاحب کتاب صحاح اللغات است در ۳۹۴ھ ہجری ازینجہان رحلت ساخت

تاریخ وفاتش اینست نظم آنکه ذاتش بصد صفات آمد جوہرے کاشف اللغات
آمد + سال ترحیل او ز روے حساب + مظہر رحمۃ العلے درياب + ابو الحسن
خرقانی فاضلے جلیل القدر در عہد سلطان محمود سبکتگین بوده است
در ۴۲۵ھ ہجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش اینست نظم بو الحسن بود
آنکه خرقانی بشنیدم مثال او ثانی + شده تاریخ صاحب قران + بو الحسن
زیب جاے عدل وجنان ابو القاسم از اکابر فضلا بوده در ۴۰۹ھ ہجری رحلت
ساخت چنانچه ازین قطعه ہویداست قطعه رفت زین دار فنا جانب خلد
آنکه بوده است بسے نیک سیر + سال نقلش بمه صوم خرد + کفت ابو القاسم
مصباح بہشت انوار الحق مولوی انوار الحق ابن مولوی نور الحق جامع علوم
معقول ومنقول بوده در بلده لکھنؤ توطن داشت در ۱۲۳۶ھ ہجری انتقال ساخت
شیخ امام بخش ناسخ تاریخ انتقالش چنین نوشته قطعه زین جہان رفت
مولوی انوار + بهر گلگشت روضهٔ رضوان + سال تاریخ رحلتش ناسخ +
گفت دل بود آخر شعبان + حرف الباء بہاء الدین آملی شیخ
بہاء الدین آملی عالم علوم معقول ومنقول حافظ ارکان فروع واصول مولدش
خطهٔ امل از ممالک کشور ایران بوده در عہد بادشاه گردون پناه شاه عباس
صفوی ترویج مذہب شیعه اثنا عشریه مینمودند واز مجتہدان سلسلم النبوت
بودند وکتب تصانیف علم معقول ومنقول بسیار دارند از انجمله کتاب
خلاصة الحساب در علم حساب وکتاب زبدة الاصول در علم اصول فقه
وکتاب جامع عباسی در علم فقه وکتاب مشرق الشمسین وحبل المتین
از مصنفاتش است در ۱۰۳۰ھ ہجری لبیک اجابت بداعی اجل گفتند
چنانچه تاریخ وفاتش ازین مصرع ہویداست ع افسر فضل افتاد

بی سر و پا گشت شرع + و تاریخ دیگر اینست لنظم شیخ علامه زمان و زمین
قلزم علم حق بهاء الدین + سال ترحیل او بلا اکراه + گفت شیخ عالیجاه + +
باقر داماد میر باقر داماد مولدش بلده اصفهان است و وجه لقبش بلفظ داماد
چنین گفته اند که میر باقر در ایام صبا یا در مدرسه اصفهان بتحصیل علوم اشتغال
داشتند که روزی پادشاه عصر شاید سلطان محمد دران مدرسه تشریف آورد
و امتحان طلباء مدرسه گرفت دران وقت بزودی هرچه تمامتر میر باقر قصیده
در مدح پادشاه بنهایت عمده و متین تصنیف کرده بنظر نذر گذرانید پادشاه
بنهایت حیران و متعجب شده بعد دریافت احوالش معه الطاف و اکرام فرموده
دختر خود را بعقد ازدواج میر باقر در آورد و ازان وقت لقبش میر باقر داماد اشتهار
یافت بالجمله میر باقر داماد تا عهد پادشاه ثریا بارگاه شاه عباس صفوی علم اشتهار علوم
معقول و منقول بر افراخت و بثالث المعلمین میان علما معقول مخاطب گردید و جنابش معاصر شیخ بهاء الدین
آملی بودند و فی الواقع اینست که بیان علوم آن بحر علوم خارج از حیطه ترقیم الاقلام است و از غایت اشتهار
محتاج به تفصیل نیست در علوم معقول و منقول تصانیف بسیار دارند چنانچه در میان علما و فضلا مشتهرست
از انجمله کتاب افق المبین و عین الیقین و قبسات وغیره است و در سنه ۱۰۴۱ هجری لبیک اجابت داعی اجل گفتند چنانچه این مصراع
بجهت تاریخ عروس علم و دین را بود داماد + مدرسله ... قاضی علی الوفی از برادران جد مؤلف جامع ... است
و از علمای اعلام ذوی الاحترام عهد سلطنت شاهجهان پادشاه بودند علم و فضل بحدی حاصل بود که دران
ایام ضرب المثل بوده مردم او را مثل ملا صدرا میگفتند و خطاب بملا بدرا مینمودند در
سنه ۱۰۶۰ هجری چون از جهان فانی رخت بملک جاودانی بربست علی محمد قاضی
زاده سال وفاتش چنین استخراج نموده قد خسف بدری **باسط خواجه**
باسط از اجله علماء و صلحاء زمان است در بلده لکهنو بعهد نواب شجاع الدوله
مرجع خلائق بود گویند که کتب هر علم و فن چندان در کتب خانه خواجه صاحب

موجود بود که از حد احصار بیرون است در سنه ۱۱۰۱ هجری لبیک اجابت بداعی حق گفت شیخ
مومنین باسط تاریخ وفات اوست حرف الجیم جار الله زمخشری از اکابر علمار
معتزلی مذهب است و تفسیر کشاف که از تصانیف اوست در میان علما و فضلا بغایت
مشهور است و در سنه ۵۳۸ هجری ازینجهان فانی بعالم جاودانی ارتحال نمود چنانچه ازین نظم
هویدا است نظم آنکه او بود صاحب کشاف + ولش از کینه و کدورت صاف + نام نامی
اوست جار الله + جعل الله فی الجنان مثواه + سال نقلش ملک بهفت ورق +
زد رقم رحمه العلی الحق + جمال الدین محدث سید جمال الدین محدث صاحب کتاب
روضة الاحباب است احوالش از غایت اشتهار محتاج به بیان نیست در سنه ۱۰۰۰
هجری لبیک اجابت بداعی حق گفت چنانچه تاریخش اینست نظم عالم بی نظیر شیخ
جمال + عارف ذات ایزد متعال + عقل تاریخش از شواهق خلد + گفت واده
جمال رونق خلد + حرف الحاء حسین واعظ که ملا حسین کاشفی
مشهور است از مشاهیر علما است صاحب تفسیر حسینی و روضة الشهدا
و اخلاق محسنی وغیره است تاریخ تصنیف کتاب اخلاق محسنی خود گفته
و آن اینکه قطعه باخامه گفتم اینکه ز سر ساختی قدم + وز مقدم تو چشم سخن
یافت روشنی + اخلاق محسنی بتمامی نوشته + تاریخ هم نویس ز اخلاق
محسنی + آخرش ملا حسین واعظ در سنه ۹۱۰ هجری لبیک اجابت بداعی
اجل گفت تاریخ وفاتش اینست قطعه ناصح و فیاض مولانا حسین کاشفی
آنکه گنج معرفت در مخزن دلها نهاد + دیدمش در واقعه بر منبر عرش از شرف
گفتمش تاریخ فوتش چیست ای صاحب رشاد + گفت چون شد بعد ازین
بر منبر عرشم مقام + از پی تاریخ نیکو منبر ما عرش باد + حیدر
و اصحاب او که مولد شاه حیدر خطه آمل است و در اجله علما شیعه معدود است

در سنه [illegible] هجري رخت زندگاني بربست چنانچه تاريخ وفاتش اينست نظم
شاه حيدر كه مظهر حق بود + راز دان وجود مطلق بود + گفت تاريخ نقل
او رضوان + جاے حيدر بكوثر و بجنان + حرف الدال دلدار علي مولوي
سيد دلدار علي ابن سيد محمد معين نصير آبادي از سادات عظام و علماء
ذوي الاحترام عالم علوم معقول و منقول حافظ اركان فروع و اصول در عهد
رياست نواب آصف الدوله بهادر از تائيدات نواب مرزا حسن رضاخان
صاحب به بلده لكهنؤ علم اجتهاد عصرے افراشتند و ترويج مذهب شيعه اثنا
عشريه ميفرمودند و تصانيف بسيار يادگار جنابش هست از انجمله كتاب
عماد الاسلام و صوارم و حسام و اساس الاصول و امثال آن در سنه ۱۲۲۷
هجري مسجدے عاليشان در لكهنؤ تعمير فرموده است چنانچه شيخ امام بخش
ناسخ تاريخ تعمير آن مسجد چنين موزون ساخت قطعه دلبر نبرا و دلدار علي
كامل اندر اجتهاد و اتقا + ساخت چون مسجد شده تاريخ آن + مسجد اقصاے
ثاني شد بنا + آخرش مولوي سيد دلدار علي صاحب در سنه ۱۲۳۵ هجري ازين
جهان فاني بعالم جاوداني انتقال فرمودند چنانچه تاريخ وفات اينست +
قد لرزت عماد الاسلام حرف السين سفيان ثوري از اكابر مجتهدين
قديم اهل سنت است و در سنه ۱۶۱ هجري ازين جهان فاني سلك جاودانے
انتقال كرد تاريخ وفاتش اينست نظم آنكه سفيان ثوريش نام است +
مرشد خاص و رهبر عام است + مرقد عاليش به بصره بدان + سال ترحيل
او بهاے جهان + سعد الدين تفتازاني از اكابر علماء اهل سنت است
عالم علوم معقول و منقول حاوي اركان فروع و اصول صاحب كتاب
مطول و مختصر و شرح مقاصد است در سنه [illegible] هجري ازينجهان فاني رحلت

کرد تاریخ وفاتش انیست نظم قلزم علم وجود با تمکین + فاضل بے نظیر سعدالدین
گلشن چار باغ تفتازان + نور شمع وچراغ تفتازان + مختصر نقطۂ
ز تصنیفش + هم سطول خطے ز تالیفش + سال ترحیل ونقل سعدالدین
بیگمان کمال صدق ویقین + بر همه خلق روشن است وعیان + منظر اصاحب
بهشت بجوان + سید علي همداني از مشاهیر علماء اهلسنت است وصاحب
تصانیف بسیار است در سنه ۷۸۶ هجري انتقال کرد تاریخ وفاتش انیست نظم
همداني است سید همدان + اسم سامي او علي همدان + شد رقم سال نقل آن
والا + قطب عالي جنت اعلی سید علي کربلائي از مجتهدان علماء شیعه
است در سنه ۱۲۳۱ هجري از جهان فاني بعالم جاوداني انتقال کرد شیخ امام بخش
ناسخ تاریخ وفاتش چنین گفته قطعه حیف بود آنکه خضر راه هدی + راهے
کشور بقا گردید + شد سیه خانه عالم و هر سو + حشر در ماتمش بپا گردید +
در عزا لیش وظیفۂ عالم + باني محلس عزا گردید + چون بمسجد نرفت بهر نماز
طاق از بار غم دوتا گردید + مهرۂ سجده شد کف افسوس + سبحه چون
سلک اشکها گردید + کرد یک عمر اجتهاد ولے + نه بیک حرف او خطا گردید
گفت سال وفات او ناسخ + جسم وے خاک کربلا گردید + سید
حسن خلف الصدق مولوي سید دلدار علیصاحب عامل باعمل
وفاضل بے بدل بود در سنه ۱۲۶۰ هجري انتقال ساخت میر علے اوسط رشک
در تاریخ وفاتش گفته قطعه با عبادات وعمل جبذا نعم البدل + باغ جنت
یافتی واوای سید حسن + سال تاریخ وفات گفت رشک خسته حال
نور چشم مجتهد آه ای سید حسن + سید حسین خلف الصدق
مولوي سید دلدار علیصاحب المشتهر سید میرن صاحب در سنه ۱۲

ہجری ولادت باسعادت حاصل گشتہ چنانچہ خورشید کمال سال ولادت
است عالم علوم معقول و منقول حاوی ارکان فروع و اصول فی الواقع
اگر اندکے ہم از توصیف آن معدن علوم و شطرے از فضائل آن مصدر
فضل و کرم تسطیر کردہ شود دیگ مثنوی ہفتاد من کاغذ شود. کتب بسیار
از تالیفات آن افتخار المجتہدین سید الفضلا متداول و مشہور است از جملہ
کتاب روضۃ الاحکام و حدیقۂ سلطانیہ و امثال آن است و در قرب تالیف
این اوراق ازینجہان فانی بعالم جاودانی انتقال فرمودند حرف الشین
شافعی محمد بن ادریس امام شافعی از ائمہ اربعہ اہل سنت است
و احوالش از غایت اشتہار محتاج بہ بیان نیست در ۲۰۴ ہجری رخت
زندگانی برکشید تاریخ وفاتش اینست نظم ہمہ علم و فضل و صدق و یقین
شافعی بود فخر مجتہدین + سال مولود او معلے دان + سال ترحیل او مقدس
خوان + شریف جرجانی از اکابر علماء اہل سنت و صاحب کتاب
شرح مواقف و امثال آنست و احوالش مشہور و معروفست در ۸۱۶
ہجری انتقال ساخت تاریخش اینست نظم فاضل بےنظیر میر شریف +
جسم او ہمچو روح بود لطیف + شرح و تحقیق علم منطق زوست +
بیگمان شارح مواقف اوست + سال نقلش بگو بہشت مکان + یا تو
قطب بہشت او را دان + حرف العین علی متقی از اکابر علماء اہل سنت
است کتاب کنز العمال از تصانیف اوست در ۹۷۵ ہجری انتقال نمود
تاریخ وفاتش اینست نظم آنکہ او ہادی خفی و جلی است + متقی زمانہ شیخ
علے است + سال تاریخ او رقم افتاد + وارث الانبیا بحق جان داد عبد
الحق دہلوی و اصحاب کہ شیخ عبد الحق محدث اہلسنت عالم با عمل

وا ز تلامذه شیخ علي متقي است مولدش ولایت توران بوده و در سنه ۹۵۸
هجري ولادتش بظهور رسیده چنانچه شیخ اولیاء سال ولادت اوست
و در عهد اکبر بادشاه در هندوستان رسیده بخلق فیوض احادیث کثیر رسید
و کتاب شرح مشکوة و شرح سفر السعادت و تکمیل الایمان و امثال آن
از تصانیف اوست آخرش در سنه ۱۰۵۲ هجري لبیک اجابت بداعي اجل گفت
چنانچه تاریخ انتقالش فخر العالم است و تاریخ دوم اینست نظم فاضل هند
شیخ عبد الحق + حامی شرع دین به نیک نسق + سال نقلش خرد عیان
و نهفت + بخلائق بهشت مرقد گفت + ملا عبد القادر واضح باد که ملا عبد
القادر قادري تخلص از متوطنان بدایون است و منجمله پیش نمازان اکبر بادشاه
بود کتابے که بتواریخ بدایوني اشتهار دارد از تصانیف اوست فاضل
ذهین و طباع و شاعر متین و حاضر جواب بود در سنه ۱۰۰۴ هجري رحلت ساخت
شیفته شاعر تاریخ وفاتش چنین یافته قطعه شاعرے خوش کلام
و خوش افکار + زین جهان چونکه ارتحال نمود + از سر اشک شیفته آورد +
قادري آه انتقال نمود + ملا عبد الحکیم سیالکوتي واضح باد که ملا عبد الحکیم
در عهد عالمگیر بادشاه بوده است جامع علوم معقول و منقول و صاحب تصانیف
لائقه است و از انجمله حاشیه بر شرح ملا جامي بسیار خوب نوشته
و کتاب غنیة الطالبین را ترجمه کرده در سنه ۱۰۶۸ هجري ازین جهان فاني کوچ
کرد تاریخش اینست نظم عالم و عامل و خدا آگاه + بود عبد الحکیم رضوان جاه
سال نقلش بگو بهفت اقلیم + مسکن مولوي بخلد نعیم + مولوي عبد الله
واضح باد که مولوي عبد الله از مشاهیر فضلاست در سنه ۱۲۴۹ هجري انتقال ساخت تاریخ انتقالش
نظم مولوي زمانه عبد الله + عطر الله قبره و ثراه + عقل تاریخ نقل آن مغفور

گفت شد خلد جاے عبد اللہ عبد العزیز دہلوی ابن مولوی شاہ
ولی اللہ محدث واضح باد کہ شاہ عبد العزیز صاحب ملک العلمار ہندوستان افتخار
المحدثین اعتماد المتفقہین بودند اگر بہزار زبان تعریف و توصیف آن فاضل
جلیل القدر بیان کردہ شود اندکے از بسیار و یکے از ہزار ست مدۃ العمر
بلدہ دہلی ترویج مذہب اہلسنت و جماعت میفرمودند واز مواعظ تفسیر
وحدیث و کلام دنیا را استفاضہ میرسانیدند کتاب تفسیر عزیزی و تحفہ اثنا
عشریہ از مولفات شاہ صاحب است در ۱۲۳۹ ہجری ازین جہان فانی بملک
جاودانی انتقال فرمودند چنانچہ حکیم مومن خان دہلوی تاریخ وفات چنین نوشتہ
اند فرد از وفات شاہ صاحب بے سرو بے پا شدہ + فقر و دین فضل و ہنر
لطف و کرم علم و عمل حرف الغین غزالی واضح باد کہ احوال امام
غزالی مشہور عالم است کتاب فصوص الحکم وغیرہ از تصانیف اوست
در ۵۰۵ ہجری انتقال کرد تاریخ اینست نظم آن محمد امام غزالی + صاحب
کشف و رتبۂ عالی + سال شنقار از جہان و ورود + جاودان شاہبان
عدن بگو + غلام حضرت واضح باد کہ مفتی غلام حضرت بمقام لکھنو بعہدہ
مفتی گری سید شتند در ۱۲۳۲ ہجری انتقال کردند شیخ امام بخش ناسخ
تاریخ وفاتش چنین گفتہ قطعہ مرد مفتی غلام حضرت افسوس + کو بود شہر
لکھنو حاکم شرع + سال تاریخ رحلت آنمرحوم + فرمود خرد کہ بود حاکم
شرع + فخر الدین رازی از اکابر ائمہ علمار اہل سنت است صاحب
تفسیر کبیر احوالش از غایت اشتہار محتاج بہ بیان نیست در ۶۰۶
ہجری ازین جہان فانی رحلت کرد تاریخ اینست نظم آن امامے کہ فخر
رازی بود + روز جمعہ زد ہر نقل نمود + ماہ ترحیل آن ستودہ خصال

بیگمان بود غرهٔ شوال + سال تاریخ نقل آن خوشرو + عمدهٔ اهل جنت
است بگو + **فتح الله شیرازی** از علمای کبار واز اکابر روزگار نامدار
بود و مذهب شیعه داشت درسنه ۹۹۰ هجری در عهد اوائل اکبرشاهی از شیراز
حسب الطلب بادشاه در هندوستان قدوم آورد چنانچه ازین مصرع
هویداست **ع** شاه فتح الله امام اولیا **فضل امام خیرآبادی** واضحباد
که مولوی فضل امام از اجلهٔ علمای هندوستان اهل سنت است در علم معقول
ومنقول مثلش کم پیدا شده باشد در بلدهٔ شاهجهان آباد عهدهٔ منصب
گری داپرسائر وصدر الصدوری از پیشگاه صاحبان والا شان کمپنی انگریز
بهادر باو مفوض بود چون درسنه ۱۲۴۴ هجری وفات یافت میرزا اسد الله
بیگ غالب تخلص تاریخ وفاتش ازین قطعه استخراج ساخت **قطعه**
داورفیا قبلهٔ ارباب فضل + کرد سوی جنت المأوا خرام + چونکه غالب
از پی کسب شرف + جست سال فوت آن عالی مقام + چهرهٔ هستی ز گرد شید
نخست + تا بنا رتحرجه گردد تمام + گفتم اندر سایهٔ لطف نبی + باد آرامشگه
فضل امام + **حرف الکاف کاظم علی لکهنوی** ابن میرزا غلام علیخان
واضحباد که مولوی میرزا کاظم علی از خاندان امرای عظیم الشان هندوستان
وافضل تلامذهٔ مولوی سید دلدار علیصاحب بود زاهد وفقیه وعابد
کامل وعالم با عمل اگر میرزا صاحب را آیتی از آیات الهی گفته شود بجاست
واگر در فضائل وطهارت مثل ملائکه قرار داده آید رواست درسنه ۱۲۴۹
هجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت چنانچه شیخ امام بخش ناسخ
تاریخ وفاتش چنین گفته **قطعه** جناب میرزا کاظم علیخان + ز دنیا شد
سوی فردوس عازم + همیشه بود آن عالی مناقب + بمذهب قائم و

هر روز صائم + محب قائم آل عبا بود + از وی دین محمد بود قائم + به تسبیح و به تحمید و
به تهلیل + چو دل بوده زبان مشغول دائم + براه حیدر کرار معرفت + ضعیفان را
همیشه بود خادم + نوشتم سال تاریخ وفاتش + باقلیم شریعت بود حاکم +

حرف المیم **مالک** از ائمه اربعه اهل سنت است و احوالش از غایت اشتهار
محتاج بیان نیست کتاب موطا در حدیث از تالیفش است در ۱۷۹ه هجری
ازین جهان رحلت کرد تاریخ اینست **نظم** مجتهد در زمانه مالک بود + عارف و
سالک و مسالک بود + سال مولود مالک دوران + گفت هاتف زهی
جواد جهان + بود چون رهنمای دین متین + سال ترحیل اوست قدوه دین

محمد بن حسن شیبانی از تلامذه امام حنیفه است در ۱۸۹ه هجری رحلت ساخت
تاریخ وفاتش اینست **نظم** مفتی شرع و دین محمد بود + تابع پاک ذات
احمد بود + سال نقلش که به ز گوهر سفت + ماه اوج فلک ملائک گفت +

مولوی محمد قلی خان کنتوری ابن سید محمد ابن سید حامد از سادات
عظام و فضلاء ذوی الاحترام و از تلامذه کرام مولوی سید دلدار علی صاحب
بودند مولدش قصبه کنتور از توابع لکهنو است مدة العمر عهده مفتی گری
دائر سائر صدر الصدوری ضلع میرتهه از طرف صاحبان والاشان انگریز
بهادر بمفتی صاحب موصوف مفوض مانده تصانیف لائقه دارند از انجمله
کتاب سیف ناصری و برهان سعادت و تقلیب المکائد وغیره است در ۱۲۶۰ه
هجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت میر علی اوسط رشک تخلص تاریخ وفاتش
چنین گفته **قطعه** سید و فاضل و ذی رتبه و صاحب اخلاق + به پسندید
جو از مردم دنیا دوری + آفتاب فلک دین بزمین پنهان شد + سوخت
دلهای جهان داغ غم مهجوری + رشک این مصرعه تاریخ وفاتش بنوشت

مولوی میر محمد قلی کنتوری + مولوی مخدوم در لکهنو بود در سنه ۱۲۳۹
هجری رحلت ساخت شیخ امام بخش ناسخ تاریخ وفاتش چنین نوشته
قطعه سید مخدوم از جهان رفت + گفتند بزرگ و خورد صد حیف + تاریخ
وفات گفت ناسخ + مخدوم زمانه مرد صد حیف + ایضاً از ناسخ قطعه
زین جهان رفت مولوی مخدوم + عالم و عامل حدیث نبی + بهر سال وفات
المرحوم + گفت دل خادم حدیث نبی + **حرف النون** ناصر الدین قاضی
بیضاوی از اجله علمای اهلسنت است تفسیر ان شریف بسیار نفیس
و عمده نوشته چنانچه متداول است در ۶۹۱ هجری ازین جهان فانی بعالم
جاودانی انتقال ساخت چنانچه ازین نظم هویداست نظم آنکه او بود قاضی
بیضا + نور الله صدره ابدا + ذات عالی او مفسر بود + عالمی را بعلم راه نمود
سال نقلش بخوان هدر و خدا + تا هراز پا و سر شده است جدا + لیکه
تاریخ آن احص و ود + مظهر الحق احص رقم فرمود + نور الله ششتری
از علمای متکلمین شیعه سید عالی نسب والا حسب و مولدش بلده ششتر است
در عهد همایون و اکبر بادشاه در هندوستان تشریف آورد و بعزت
و استباز تمام مرجع بین الانام است و در بلده لاهور بعهده قضا پای
برگوار مفوض مانده ازینجهت بقاضی [illegible] ششتری [illegible]
و صاحب تصانیف لائقه است از انجمله کتاب احقاق الحق و مصائب
النواصب و مجالس المومنین [illegible] آخرش در عهد جهانگیر [illegible]
در ۱۰۱۹ هجری [illegible] تاریخ [illegible] ازین جهان [illegible]
جاودانی [illegible] ساخت تاریخ [illegible] قطعه میر نور الله [illegible]
زین [illegible] چون آنکه شده سال [illegible]

میر نور الله شده + نجف علی فیض آبادی واضح باد که مولوی سید
نجف علی از فضلای عالی مقدار شیعه واز اکابر روزگار امامیه بوده
در تدریس و تعلیم کتب درسیه و علم قرأت بی مثل ولاثانی بودند در
۱۲۴۵ هجری لبیک اجابت بداعی حق گفت چنانچه ازین مصراع مولفه
سید علی اوسط رشک هویداست ع آگاهی سید نجف علی فاضل + نور الحق
از اجله علمای اهل سنت متوطن لکهنو است در ۱۲۳۸ هجری رحلت ساخت
تاریخ وفاتش شیخ امام بخش ناسخ چنین گفته قطعه علامه عصر مولوی
نور الحق + جانرا باجل سپرده هیهات ایوای + تاریخ وفات او نموده مرقوم
نور الانوار مرد هیهات ایوای + حرف الیاء یافعی از قدمای سلمات
در بلاد عرب ملک شهرت دارد و صاحب کتاب تواریخ یافعی است در سنه
هجری از جهان فانی بعالم جاودانی کوچ کرد تاریخ وفاتش اینست نظم
آن امام مکیه یافعی بوده + تابع راه شافعی بوده سال ترحیل آن ستوده
سیر خردم قطب اوج خلد نوشت + یاد علی نصیر آبادی مخفی نماند که مولوی
سید [illegible] علی از فضلای ذوی الاحترام شیعه واز برادران مجددی واز اجله
تلامذه مولوی سید دلدار علی صاحب بودند اگر فضائل علوم معقول و منقول
او [illegible] جلیس القدر نوشته شود دفتر از بسیار [illegible]
کلام مجید چنان بهتر تفسیر نوشته است که قلم سخن زبان طاقت بیان
اوصاف آن ندارد در سنه [illegible] هجری لبیک اجابت داعی حق گفت سید علی
[illegible] تاریخ وفاتش چنین نوشته قطعه [illegible] مولوی
[illegible] سید حاکم [illegible] مردم بوده + تفسیر [illegible] مخزن علم +
[illegible] بوده + [illegible] تفسیر

لعزت زتعیش و تنعم بوده + از شکر فزود نعمت علم و عمل + این مصداق
لئن شکرتم بوده + ماه رحلت سه شنبه بود افسوس + این سانحه باعث
تالم بوده + تاریخ وفات خامهٔ شکسته نوشت + یوم اثنین و لبت و پنجم بوده

باب چهارم در بیان فقرا و شیوخ اهل تصوف ابراهیم ادهم گویند که ابراهیم
سلطنت را گذاشته درویشی اختیار کرده بود چنانچه درین حکایت واقع شده

ابیات شنیدستم که ابراهیم ادهم + شبی بر تخت شاهی خفت خورم +
بگوشش او رسید آوازهٔ پائی + زجا برجست چون شوریده رائی + بگفتا کیست
بر بالای این بام + که دارد بر فراز قصر ما گام + جوابش داد او از حسن تدبیر
شتر گم کرده من عاجزم پیر + پس ابراهیم متعجب شد و گفت + شتر گم
کرده را بر بام کی جست + بپاسخ گفت او ای شاه خوش بخت + خدا جوئی
کسی کرد است بر تخت + پس ابراهیم ادهم بمجرد استماع اینمعنی تخت سلطنت
را گذاشته فقر و صحرا نوردی اختیار کرد آخرش در سنه ۱۶۹ هجری ازینجهان
فانی بعالم جاودانی عزم ساخت تاریخ وفاتش اینست نظم بود ادهم
که بود ابراهیم + صاحب معرفت بقلب سلیم + بر سر تخت فقر سلطان بود +
بسرش تاج نور عرفان بود + صاحب تخت بود آن سلطان + تارک
سلطنت شد از دل و جان + اختیار طریق شاقه گرفت + قوت خود را
بفقر و فاقه گرفت + بهر جمع سال رحلت آن + عقل مصباح عدن گفت
بخوان + اسمعیل چشتی در اکبراباد سکونت داشت و آدم نیک سیرت
بود در سنه ۱۶۶ هجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش اینست نظم
شیخ عالیمقام اسمعیل + بر ره اهل جنت بود دلیل + گفت تاریخ نقل او
هاتف + ماه فردوس جنت اسمعیل + الهداد قادری

در صفحه [illegible] که درین باب [illegible] از افکار [illegible] ۱۲

واضح باد که شیخ الهداد سلسله بیعت خاندان قادریه نیکو جاری داشت
در سنه هجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش اینست نظم شیخ الهداد
بود واصل حق + ماه چرخ مقید و مطلق + عقل تاریخ نقل آن مسعود + زد
رقم قدوهٔ مشائخ بود + احمد سرهندی پوشیده نماند که شیخ احمد
سرهندی از قوم شیوخ فاروقیه و ملقب بمجدد الف ثانی است و عالم تصوف
خاندان نقشبند پیروی او فرشتند چنانچه سلسله بیعت مولوی شاه عبد العزیز
صاحب دهلوی هم بهمین بزرگوار میرسد جامع علوم و فضائل بوده در سنه
هجری و ساده زندگانی ازین دار فانی بربست چنانچه ازین نظم هویدا است
نظم آنکه او جوهر خردمندی است + احمد کابلی و سرهندی است سال
ترحیل آن خدا آگاه + شد رقم شیخ بود اهل الله + حرف الباء
بایزید بسطامی حالش از غایت اشتهار محتاج به بیان نیست در سنه ٢٦١
هجری عزم ملک آخرت ساخت چنانچه حال ولادت و رحلتش ازین نظم
هویداست نظم محو حق بایزید بسطامی + روحه الله روحه السامی سال
مولود آن شهنشه دین + سر صوفی میان صدق و یقین + سال ترحیل
آن کمال حق + شد رقم بایزید واصل حق + بهاء الدین ذکریا شیخ
بهاء الدین ذکریا ملتانی از مشهور ترین خاندان نقشبندیه است در سنه
هجری بیک اجابت داعی اجل گفت تاریخ وفاتش اینست نظم
پیشوای طریقت صدق و یقین + نقشبند جهان بهاء الدین + سال تاریخ
نقل آن محمود + هم خواص اهل دین فرمود بهشت المبین است ه
هدایت این بزرگوار مرید شیخ محمد طیفوری بسطامی است و احوال خوارق
این بزرگوار مشهور و معروف است در سنه هجری از جهان بعالم جاودانی

رخت زندگانی بربست چنانچه حال ولادت و رحلت آن بزرگوار ازین نظم هویداست
نظم آنکه قطب مدار دنیا بود + حکم فرما ملک عقبی بود + شاه عباد ز رواق علیین + شه نامدار
جهان بدیع الدین + عمر آن شاه مطلع الانوار + یکصد و بیست و چهار سال شمار + شد سال
مطلع آن بیقین + شمس دنیا و دین بدیع الدین + سال ترحیل آن عیان و نهفت + عقل قطب المدار
جنت گفت + باقی بالله و اصحابه که سید باقی بالله دهلوی در طریق تصوف و علم اشتهاری اعرفت جامع
اوصاف علوم و کمالات و مخزن خرق عادات بوده تفسیر کلام الله بسیار عمده و بهتر
نوشته است ناقل کرده اند که نانپزی روزی بحضور شاه باقی بالله
صاحب آمده عرض نمود که مرا بصورت و شکل خود کرده و هر چند شاه صاحب
او را ازین استدعا ممانعت فرمود لکن او اصرار از حد نمود تا اینکه شاه صاحب
آن نانپز را در مکانی علیحده بردند و در آن را بند ساختند و تا سه روز
بیرون نیامدند چون روز چهارم شاه صاحب و آن نانپز از آن مکان
بیرون آمدند پس در شکل و صورت شاه صاحب و آن نانپز فرق
نبود الا اینکه شاه صاحب هوشیار بودند و آن نانپز مست آن شب بود القصه
شاه باقی بالله در سنه ۱۰۱۲ هجری ازین جهان فانی عزم ملک جاودانی
نمودند چنانچه ازین قطعه هویداست قطعه میر باقی مرشد آفاق از لطف
خدا + چون ازین دار فنا شد جانب قصر جنان + ساعت و روز و
مه و سال وصالش عقل گفت + چاشت شنبه پنجم شوال باقی داد جان
برهان شطاری یکی از فقراء خاندان اهل تصوف بوده چون در سنه ۹۷۰
هجری وفات یافت سال تاریخش چنین یافتند نظم شیخ برهان که
عارف حق بود + محو در ذات پاک مطلق بود + سال نقلش خرد بیافت و
نهفت + صاحب ملک خلد برهان گفت + [illegible]

پیر محمد لکهنوی از مشهورترین درویشان است و از قوم شیوخ است
در بلده لکهنو تیله شاه پیر محمد از مشهورترین مواضع است چون در ۱۰۸۵
هجری وفات یافت سال تاریخش چنین یافتند نظم شیخ پیر محمد از دنیا +
شد چو مهر منیر سوی سما + در جمادی دوم ز دنیا شد + جانب اوج چرخ
والا شد + سال نقلش با شکار و نهفت + شیخ الاسلام بود هاتف
گفت حرف الجیم جنید بغدادی و اصحابه که شیخ جنید بغدادی از
مشهورترین حضرات صوفیه است در ۳۰۲ هجری از جهان فانی بساط
زندگانی بربست چنانچه سال تاریخش ازین منظومه هویداست نظم
معدن علم و قلزم عرفان + سید الطائفه جنید است آن + شافعی مذهب
است آن عارف + بشنواز من اگر شوی واقف + سال ترحیل او به هفت
طبق + گفت هاتف جنید واصل حق + جلال الدین رومی لقب
شریفش مولوی معنوی است و مثنوی بنام ملا روم مشهورترین از
تصانیف اوست چنانچه شاعرے در تعریف آن مثنوی گفته فرد
مثنوی مولوی معنوی + هست قرآن در زبان پهلوی + بالجمله ملا موصوف
در ۶۷۲ هجری ازین دار فنا بعالم بقا کوچ کرد چنانچه سال تاریخ ولادت
و رحلتش ازین نظم واضح میشود نظم آنکه مولاے روم اهل یقین +
نور کون و مکان جلال الدین + سال مولود آن خدا آگاه + شد رقم
آفتاب عالیجاه + شده تاریخ نقل او پنجم + بے شک و ریب از جماد دوم
سال نقلش بر اوج هفت طبق + هاتفم گفت قطب جنت حق +
جلال الدین تهانیسری درویش صوفی مشرب است در ۹۸۹
هجری انتقال کرد سال وفاتش ازین منظوم پیدا میشود نظم عارف ذات

ایزد متعال + قطب و غوث زمانه شیخ جلال + ذات او بود از قدم تا ابد
گل خورشید باغ نهانیست + سال ترحیل آن ستوده خصال + شد تمام
در بهشت جای جلال حرف الحا [illegible] حسین بن منصور حلاج انا نجا که
احوال گفتن منصور کلمهٔ انا الحق و قتل بودنش بفتوای علماء دین بحجت
ظاهری شرع متین بر افواه و السنهٔ خلائق جاریست چنانچه در سنه ۳۰۹
هجری این واقعه بظهور رسیده تاریخش اینست نظم شاه منصور آن عالم نور
هست بی شک حسین بن منصور + سال تاریخ قتل او بی شک + قبلهٔ
اهل عدن گفت ملک حسن بصری واضح باد که خواجه حسن بصری در طبقه
تابعین معدود است [illegible] حالتش از غایت اشتهار محتاج به بیان نیست در سنه ۱۱۰
هجری ازین جهان فانی عزم ملک جاودانی نمود چنانچه ازین نظم هویداست نظم
حسن بصری آن خدا آگاه + مقتدای همه ولی الله + [illegible] البصری [illegible]
با حق و دوست + الهدی بود سال رحلت اوست + حسین [illegible]
سید حسین نام صاحب کتاب نزهت الارواح در مذهب صوفیه و کنز
الرموز از مشهورترین حضرات صوفیه است در سنه ۷۱۸ هجری عزم ملک آخرت
کرد تاریخش اینست نظم بحر عرفان و علم میر حسین + فخر کونین منبع ثقلین +
نزهت آن صفت تالیفش + داد و کنز الرموز تصنیفش + عقل تاریخ
نقلش از دم قدس + گفت عنقا صفت عالم قدس + [illegible]
تاریخ آن خجسته صفات + هاتف غیب گفت قطب زمان حسین
صوفی [illegible] در سنه [illegible] هجری رحلت [illegible] تاریخش
نظم [illegible] و محب آشنا + و [illegible] ساله
وفاتش [illegible] گفت حسن [illegible]

ذوالنون مصري از مشهورترين پيشوايان حضرات اهل تصوف است در ۲۴۵ هجري
لبيک اجابت بداعي حق گفت چنانچه ازين نظم هويدا است نظم آنکه ذوالنون مصري‌اش
نام است + قدوهٔ اولياء ايام است + سال ترحيل آن ولي زمان + خردم گفت
با عدد فيض جنان + حرف السين سنائي واضح باد که حکيم سنائي مصنف
کتاب حديقة الحقائق از مشهورترين عارفين است در ۵۲۵ هجري لبيک اجابت بداعي
اجل گفت تاريخ وفاتش اينست نظم آن حکيم زمان سنائي بود + عالم
از وي پر روشنائي بود + در جهان بود افصح الشعرا + در زمان بود افصح الفصحا
از تصانيف او حديقه بدان + بگل و ميوهٔ دقيقه بدان + سال نقلش ترنم
ملکت + گفت هاتف زهي گل جنت + سليم چشتي فاروقي فتحپوري از
شيوخ مشهورهٔ عهد سلطنت اکبر بادشاه است در عنفوان جواني بر کوه
سيکري عبادت الهي ميکرد و در وي از اهل جهان برکشيده بود تا اينکه
شهرت درويشي شيخ سليم تا بادشاه و وزير رسيد پس اعلے و ادنے
همه کس در حلقهٔ ارادت شيخ سليم در آمدند و فتحپور آباد شد و فتحپور از اکبراباد
بفاصلهٔ هفت کروه بجانب مغرب واقع است و مدت مديد و عرصهٔ بعيد
اقارب و عشائر شيخ سليم بعيش و عشرت و حصول جاگيرات و خدمات
بادشاهي ممتاز ماندند آخرش بمصداق کل من عليها فان در ۹۷۹ هجري
ازين جهان فاني بعالم جاوداني انتقال فرمودند چنانچه ازين قطعه
هويدا است قطعه مغيث ملت و دين شيخ اسلام آنکه در قربت + ز شبلي و
جنيد ار باز پرسي گوميش ثاني + ربود از عرصهٔ دنيا و دين گوي کماليت +
ز درويشان بدرويشي ز سلطان تا به سلطاني + فنا از خود بقا با حق
بود معلوم درويشان + ازان شد سال تاريخش بحق باقي ز خود فاني

حرف الشین شبلی از پیشوایان المتصوف است در ۳۳۴ هجری ازین
جهان فانی رحلت فرمود تاریخ اینست نظم شیخ شبلی که بحر عرفان بود + روز
نقلش بعید قربان بود + مالکی مذهب است آن مقبول + بی شک و ریب
ز فروع و اصول + اسم شبلی شمار کن بیقین + هست تاریخ آن سلالهٔ دین
شهاب الدین سهروردی از شیوخ صدیقی از مشهورترین پیشوایان
اهل تصوف است تاریخ ولادت و وفاتش ازین منظومه هویداست نظم
عمدة الواصلین شهاب الدین + قدوة الکاملین شهاب الدین + سال مولود
آن بدان بیقین + اکمل الاولیا شهاب الدین + شد رقم سال نقل آن والا + [۶۳۲]
زیب دادهٔ جنت الاعلیٰ + باز از روی اختلاف جهان + جمعه و عشرهٔ محرم
دان + سال نقلش بگفت ارض و سما + ساکن اوج جنت والا + شمس
تبریز حال این بزرگوار کالشمس فی رابعة النهار از غایت اشتهار محتاج
باظهار نیست در ۶۴۵ هجری رخت اقامت ازین جهان بربست تاریخ وفاتش
اینست نظم عارف بی نظیر شمس الدین + شهر تبریز مسکنش بیقین
سال تاریخ نقل او رضوان + زد رقم شمس اوج عدن و جنان + شمس
الدین روحی از مشایخ درویشان بوده و سلسله بیعت نیکو جاری
ساخته است در ۹۱۰ هجری انتقال کرد تاریخ وفاتش اینست شیخ
روحی که بود ز استحقاق + زبدهٔ عارفان روی زمین + مرشد عصر بود
تاریخش + ز اتفاقات در گذشت ببین حرف العین عبد القادر جیلانی
اسم نفس محی الدین و ملقب بمحبوب سبحانی است در ۴۷۱ هجری ولادت بظهور
رسیده چنانچه ازین فرد پیداست فرد سال مولود آن معلی شان + انعم
گفت کاشف دو جهان + و در ۵۶۱ هجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت

چنانچه ازین نظم هویداست نظم آنکه بی شک قطب ربانی بود + بیگمان
محبوب سبحانی بود + شاه شاهان شیخ عبد القادر است + دلنشین و
دلربا و دلبر است + سید عالی نسب در اولیاست + نور چشم مصطفی و مرتضی
است + سال مولودش که بس رنگین تر است + شد رقم محبوب عبد القادر
است + عقل سال نقل آن عالی شیم + صاحب فردوس عالی زد رقم +
عبد الله انصاری در سنه ۴۸۱ هجری انتقال کرد و در هرات مدفون گشت تاریخ
ولادت و رحلتش اینست نظم آنکه او بود قدوهٔ انصار + بیگمان مرشد
صغار و کبار + نام آن عارف خدا آگاه + خواجه فیض بخش عبد الله + سال
مولود و سال رحلت او + جان انصار و اهل جنت گو + سال نقلش باختلاف
سنه ۹۹۲ سنه ۹ نهم
عباد + ناگهم گفت زیب جنت باد + عبد الله مرشد عالمگیر بادشاه
بود در سنه ۹۲ هجری انتقال کرد تاریخش اینست قطعه شیخ عبد الله والا
جاه عرفان دستگاه + بود بیشک حق شناس و حق پرست و حق نما + شد
رقم سال وصال آن حقائق دستگاه + بود عبد الله بیشک متقی از اولیا +
علاء الدین واضحباد که علاء الدین علی احمد صابر همشیره زاده شیخ فرید الدین
گنج شکر بمکان موضع کلیر متصل پرروار بود و باش میداشتند در سنه ۶۹۰
هجری روضه اش در کلیر بنا یافت چنانچه بر مقبره اش این تاریخ نوشته اند
فرد روضهٔ مخدوم احمد میر علاء الدین علی + این بنا اندر هزار و سی و هفت
انجام یافت + علی شاه گجراتی در سنه ۹۳۰ هجری قضا کرد تاریخش اینست
نظم سید بی نظیر شاه علی + مظهر ذات پاک لم یزلی + سال نقلش ازین
سرا چو زنست + خردم گفت نور اوج بهشت علی شاه گویند که در دیسی
دساورنگ آباد بوده است و از مشایخ کبار آنجا بود مردم آنجا بغایت حسن

عقیدت و ارادت باو مرید اند چون در سنه ۱۱ هجری ازینجهان فانی رحلت
کرد رفیق شاعر قطعه بذاد در تاریخ بذا در تاریخ وفاتش نوشت قطعه سید
اہل کشف شاہ علی + گشت رونق فزاے بزم بہشت + سال فوتش رفیق
کرد رقم + قطب عالم نمود عزم بہشت + عبد الغفور شاہ که بابا کپور مجذوب
مشہور است در سنه ۹۷۹ هجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش اینست نظم
شاہ عالم کپور مجذوب است + ماہ عالم کپور مجذوب است + سال نقلش که
احسن و خوب است + گفت ہاتف کپور مجذوب است + حرف الفاء فرید الدین
عطار احوالش زبان زد خلائق است و کتاب پند نامه اش مشہور ترین
کتب است در سنه ۶۲۷ هجری انتقال فرمود تاریخش اینست نظم شیخ عطار حق
فرید الدین + آفتاب سپہر دانش و دین + عمر او یکصد و چهارده سال بود
از لطف ایزد متعال + سال ترحیل آن مه دوران + قبلهٔ اہل جنت است
بدان + فرید الدین گنجشکر احوالش از غایت اشتہار محتاج به بیان
نیست در سنه ۶۶۴ هجری ازینجہان فانی رحلت ساخت چنانچه ازین
نظم ہویداست نظم افتخار زمان و فخر زمین + شیخ دنیا و دین فرید الدین
رفت ترحیل آن سپهبد وان + کاندرین نیست حرف شک و گمان + سال
انتقال او خلیل آمد + بر کمالات او دلیل آمد + فخر الدین عراقی
در سنه ۶۸۸ هجری ارتحال ساخت چنانچه تاریخ وفاتش اینست + نظم
عارف بے نظیر فخر الدین + که عراقی است نام آن به یقین + سال تاریخ نقل مرحوم
از خرد جان خلد شد مرقوم + فخر الدین دہلوی و اصحباد که مولوی فخر
الدین نہایت نیک نہاد و خدا ترس و وسیع الاخلاق بودند
از بادشاه تا وزیر و جمله امیر و فقیر در سلسله بیعت آن بزرگوار در آمده بودند

آخرش در سنه ۶۱۱ هجری ازین دار فنا بعالم بقا شتافتند چنانچه تاریخ وفاتش
اینست قطعه نگذشت فخر دین چون ازین جهان سرای فانی + بر آستانه جاوداد
آن قطب جاودانی + سال وفات آنماه از غیب چون بجستم + تاریخ گفت
الف خورشید دو جهانی فیروز واضح باد که شیخ فیروز از مشاهیر صوفیه
است در سنه ۶۵ هجری انتقال فرمود تاریخ وفاتش اینست نظم شیخ فیروز
متعبد امام + واقف راز خالق علام + عقل تاریخ آن ستوده سیر
گفت فیروز زیب اهل بهشت + قطب الدین بختیار کاکی المشتهر
بقطب صاحب دهلوی واضح باد که وطن اصلی خواجه قطب الدین بختیار
کاکی قصبه اوش از توابع ولایت ماوراء النهر است در عهد سلطان شمس
الدین التمش در هندوستان تشریف آورده مقام دهلی را از قدوم
میمنت لزوم منور ساخت و مدة العمر علم فقر و بعیت ورزیده تا اینکه
بتاریخ چهار دهم ربیع الاول سنه ۶۳۳ هجری ازین عالم فانی بملک جاودانی
انتقال ساخت چنانچه ازین نظم هویدا است نظم فیض بخش جهان بصدق
و یقین + قطب آفاق خواجه قطب الدین + عقل تاریخ نقل آن محمود +
آب جنت بقطب دین فرمود + حرف الکاف کمال شاه درویشی بود در
دهلی طریقه فقیری را نیکو رعایت مینمود و سلاطین آن عصر او را بسیار بزرگ
و بر تر میدانستند در سنه ۶۳۶ هجری عازم ملک بقا گردید تاریخ وفاتش اینست
قطعه رفت چون شاه با کمال از دهر + صد هزاران غم و ملال آمد + سال
تاریخ رحلتش جستم + دل بگفتا غم کمال آمد + حرف المیم معروف کرخی
احوالش کالشمس فی رابعة النهار روشن است در سنه ۴۲ هجری لبیک
اجابت بداعی اجل گفت تاریخ وفاتش اینست قمر و آنکه معروف

کرخی است بگو + دل کرخ است سال رحلت او + محی الدین عربی
احوال این بزرگوار مشهور و معروفست و کتاب فتوحات مکیه از تصانیف اوست
در ۶۳۸ه هجری ازین عالم فانی کوچ نمود تاریخ ولادت و وفاتش اینست
نظم لقب خاص او محی الدین + مرشد کافه زمان و زمین + سفد هم بود از بهه سبحان
که در آفاق شد چو خورشیدان + چون شد او ثانی محی الدین + سال مولود او بثانی
بین + شد رقم سال نقل آن نامی + قدس الله سره الهامی + معین الدین
چشتی ابن غیاث الدین سنجری واضح باد که خواجه معین الدین چشتی در ۵۸۹ه
هجری هنگامیکه سلطان شهاب الدین غوری دهلی را فتح نموده بود وارد دهلی
شدند بعد ازان در اجمیر تشریف برده آن بلده را از قدوم میمنت لزوم خود منور
فرمودند آخرش بتاریخ شانزدهم رجب المرجب ۶۳۳ه هجری ازین جهان فانی
طرف عالم جاودانی کوچ فرمودند و در اجمیر بدامن کوه ساحل گلاب جهالره
مزار آن بزرگوار واقع گردید تاریخ وفاتش اینست نظم فیض بخش جهان
بعلم و یقین + خواجه حق نما معین الدین + رونق خاندان چشت ازوست
زینتِ روضهٔ بهشت ازوست + سال نقلش بعزت و تمکین + گو سراجِ
جهان معین الدین + مخدوم جهانیان جهان گشت نبیره جلال الدین
بخاری است و احوال جهانگردی و سیاحت آن بزرگوار بر تمام جهان و جهانیان
روشن و آشکار است در ۷۸۵ه هجری ازین جهان بملک جاودان کوچ کرد تاریخ
وفاتش اینست نظم سید بی نظیر و بی مانند + مصطفی رست بیگمان
فرزند + دلش از حرص و ز هوا سرد است + لقبش در جهان جهانگرد است
جد او سید جلال آمد + ذات او مصدر کمال آمد + به بخارا حشم بدولت
اوست + بخلد اشرف به نسبت اوست + اوست بی شبه از کمال

علوم + بجهان وجهانیان مخدوم + سال انتقال آن عزیز جهان + گفت
هاتف همای خلد وجنان + سال ترحیل آن خدا آگاه + گفت رضوان گل بهشت
اله + محمد گیسو دراز واضح باد که سید محمد گیسو دراز مشهورترین زمانه است
در سنه ۸۲۵ هجری لبیک اجابت بداعی اجل گفت تاریخ وفاتش اینست نظم
آنکه سید محمدش نام است + بیگمان پیر اهل ایام است + عالمی را کشید از
چه آن + بر سنهای گیسوان دراز + سال نقلش که هجو او بوصفت + عقل
مخدوم دین و دنیا گفت + محمد غوث گوالیاری از صوفی مذهب
عامل کامل بوده است چنانچه بعمل أقتلْ یا مریخ کشتن او دشمنان خود
را زبان زد خلائق است در سنه ۹۷۰ هجری رحلت ساخت تاریخش اینست
نظم سید الاولیا محمد غوث + سید الاتقیا محمد غوث + سال
نقلش بتعمیه رضوان + غوث نے لوٹے زد رقم برخوان ملا شاه
مرشد شاهزاده داراشکوه بود در سنه ۱۰۶۵ هجری انتقال کرد تاریخ وفاتش
اینست نظم مقتدای زمانه ملاشاه + نور الله قبره وثراه + عقل تاریخ
آن خدا آگاه + گفت محبوب خلد ملاشاه + محمود شاه از مشائخ
کبار واکابر دیار بنگاله و دکن بوده است مردم انجا کمال ارادت وعقیدت
باو میداشتند در سنه ۸۰۵ هجری سفر آخرت نمود چنانچه ازین مصراع
پیداست ع خدایا بیامرز محمود را + حرف النون نجم الدین کبری
از مشاهیر حضرات صوفیه است در سنه ۶۱۹ هجری رحلت ساخت چنانچه
ازین نظم هویداست نظم آنکه خورشیدیش او صغری + الملقب به نجم دین
کبری + نهم ماه صوم و شنبه بود + که زدنیا بخلد عزم نمود + سال تاریخ
نقل آن محمود + خردم مقتدای دین فرمود نعمت الله ولی واضح باد

کرد شاه نعمت الله ولی از مشاہیر زمانه است در ۸۳۴ھ هجری ازین جہان فانی
رخت زندگانی بر کشید چنانچه ازین ابیات واضح است نظم آنکه روشن تراز
خور و ماه است + شاه کونین نعمت الله است + قدوهٔ دودمان آل عباست
زبدهٔ خاندان صدق و صفاست + آنکه مفتاح باب فردوس است + نقل آن
آفتاب فردوس است + نظام الدین اولیا بدایونی بن سید احمد در کتب
تواریخ نوشته که سید محمد نام بزرگوارے مع فرزند خود سید احمد و نیز
سید عرب نام بزرگوارے از ولایت غزنین بالاتفاق در ہندوستان رسیدند
و در بداون توطن اختیار فرمودند سید محمد پسر خود سید احمد را از دختر
سید عرب عقد ازدواج بستند و در ماه صفر سنه ۶۳۴ هجری سید نظام الدین
اولیا متولد گردیدند پس ہرگاه عمر نظام الدین اولیا به بست و پنج سال رسید
از بداون بدہلی تشریف آوردند و تحصیل علوم نمودند و چون تعریف و توصیف
شیخ فرید گنج شکر شنیدند بطرف اجودہن روانه شدند و فیوض ظاہری
و باطنی حاصل ساختند پس برحسب اجازت پیر بزرگوار خود در عہد سلطنت
سلطان علاء الدین خلجی در دہلی آمدند و بر سجاده ولایت نشستند و ہزاران
ہزار امیر و غریب در حلقه بیعت در آمدند چنانچه احوال کشف و کرامات و خرق
عادات حضرت ایشان بر زبان خلائق جاریست آخرش واقع تاریخ ۱۸
ربیع الاول سنه ۷۲۵ هجری ازین دار ناپائدار بملک بقا کوچ کردند چنانچه
تاریخ وفاتش اینست نظم انتظام زمان و اہل زمین + شیخ عالی
نسب نظام الدین + سال ترحیل آن ستوده شیم + زد خرد زبدهٔ بہشت
رقم + و تاریخ دوم اینست + قطعه نظام دو گیتی شه ما و طین + سراج
دو عالم شه بالیقین + چو تاریخ فوتش بجستم زغیب + ندا داد ہاتف شہنشاه

دین نصیر الدین محمود چراغ دهلی واضح باد که چراغ دهلی خلیفه نظام الدین اولیا در عهد فیروز شاه بادشاه دهلی بوده اند وسبب لقبش بچراغ دهلی چنین نوشته اند که عبد الله یافعی بمکه معظمه در حالت طواف از مخدوم جهانیان جهان گشت پرسید که اکنون در دهلی کدام کس ولی است مخدوم جهانیان جواب داد که شیخ نصیر الدین محمود درین زمان چراغ دهلی است پس ازان روز نصیر الدین بچراغ دهلی ملقب گردیدند آخرش بمصداق کل نفس ذائقة الموت این چراغ دهلی در سنه ۲۵ هجری ازین جهان فانی رخت زندگانی بربستند تاریخ وفاتش اینست نظم آنکه ذاتش چراغ راه یقین + نام نامی او نصیر الدین + ذات او را چراغ دهلی دان + بلکه خورشید هر دو عالم خوان + شد ز دنیا چو آن نصیر زمان + سال نقلش بهشت بدان حرف الواو وجیه الدین گجراتی در سنه ۹۹۸ هجری رحلت کرد تاریخ اینست نظم قدوة الاتقیا وجیه الدین عالم حق نما وجیه الدین + عقل تاریخ نقل آن بنوشت + علوی صاحب جمال بهشت + باب پنجم دربیان حکما واطبا حرف الالف ابو علی سینا واضح باد که حکیم ابو علی سینا طبیب کامل وحید فاضل بود ومخاطب بخطاب شیخ الرئیس بود در عمر هجده سال کتاب قانون طب تصنیف کرده وکتاب شفا واکثر رسائل طبیه از تصانیف اوست در کتب تواریخ نوشته که شیخ ابو علی سینا در عهد سلطان نوح بن منصور سامانی بوده است وبر کتبخانه سلاطین سامانیان دست رسی حاصل کرده بود قضارا روزی آتش زدگی گردید وکتب تصانیف حکیم ابو نصر فارابی ودیگر حکما یونان که در آن کتبخانه بود جمله سوخت بعضی مردمان شیخ الرئیس را متهم باحراق کتب نمودند پس هرگاه سلطنت سلاطین سامانیان رو بتنزل نهاد

سلطان محمود غزنوی قصد گرفتاری شیخ الرئیس نمود شیخ الرئیس اینمعنی
را دریافت کرده روانه همدان گردید و بحضور سلطان شمس الدوله حاضر شد
شمس الدوله مقدمش را غنیمت شمرده بکمال تعظیم و تکریم پیش آمد و شیخ
الرئیس را وزیر خود مقرر نمود بالجمله وقائع و سوانح اوش ازین قطعه هویداست
مصنف این قطعه گویا آب دریا بکوزه گنجانیده قطعه منبع فضل بو علی
سینا + در شجع آمد از عدم بوجود + در شفا کرد کسب جمله علوم + در تکز کرد این
جهان پدرود + عدد شجع ۳۷۳ عدد شفا ۳۹۱ عدد تکز ۴۲۷ و بعضے گفته اند که رحلت
شیخ ابو علی سینا در سنه هجری واقع گشته چنانچه ازین نظم هویداست
نظم آن حکیمے که بو علی سیناست + در همه علم واقف و بیناست + سال مولود
او دل بینا + گفت قایل ابو علی سینا + سال نقلش باختلاف عباد + بالتعم
گفت زیب جنت باد + حرف الخاء خیر اندیش خان از قوم کنبوه در
عهد بهادر شاه بادشاه ابن عالمگیر بادشاه بمقام میرته بوجه احسن
میگذرانید و خود را در زمره اطبا شمار میکرد چنانچه کتاب خیر التجارب
ترجمه طب هندیه از تالیفات اوست در سنه ۱۱۲۳ هجری این جهان فانی را
پدرود ساخت چنانچه تاریخ وفاتش اینست یوم عید به بهشت رسید
حرف العین علوی خان حکیم سید محمد هاشم نام داشت ابن سید
عبد الهادی در عهد سلاطین تیموریه از ولایت ایران در هندوستان
رسیده در حضور محمد شاه بادشاه در زمره اطبا پایه تخت سرفراز
و ممتاز بود و خطاب معتمد الملوک محمد شفائی خان یافته بود و بامیری
و سرداری میگذرانید و در اطبا زمان امتیاز عظیم داشت اگر جالینوس
زمان را بسطوے دوران گفته شود مطابق واقع صحیح و درست است

کتاب جمع الجوامع کہ بطریق قرابادین تالیف کردہ است تعریف و توصیف
آن کتاب شدن نمیتواند نقل است وقتیکہ نادرشاہ بادشاہ قتل عام
دہلی نمودہ و اکابر مردم ہر فن را انتخاب نمودہ ہمراہ خود بولایت ایران میبرد
چون منزل اول مقام کردند دران روز شدت حرارت آفتاب بسیار بود
ہرگاہ در خیمہا رسیدند نادرشاہ گفت کہ حکیم علوی خان را حاضر آرند
چون حکیم موصوف در خدمت نادرشاہ حاضر شد گفت کہ حکیم صاحب
بیماری و مرضے لاحق حال خود دارم علاج بکنید لیکن شرط اینست کہ نہ
بنض معائنہ نمایم و نہ قارورہ و نہ احوال زبانی گویم و نہ ادویہ خورم و نہ
تدابیر خارجیہ مثل احقنہ وغیرہ بعمل آرم و باوصف اینہمہ مراتب مرا بدوئے
را صحت حاصل گردد حکیم علویخان بمجرد استماع ایمعنے سخت متحیر گردید
و در لجہ تفکر سر فرو برد بعد ساعتے چہرہ آن ظالم را معائنہ فرمود و عرض
کرد کہ سرخے چشم و یبوست چہرہ و بدمزاجی بر صداع دلالت دارد پس
از نادرشاہ گفت کہ تجویز ادویہ میکنم و نماز ظہر ادا کردہ باز حاضر میشوم
پس ازانجا برخاستہ خود و ادائے نماز مشغول شد و خدمتگار خود را
حکم داد کہ یکقطعہ بادکش از گل گلاب موسمی کہ صد گلاب نام دارد
طیار سازد و از عطر صندل سفید و عطر خس و امثال آن بادکش
را تر بتر بکند خادم کار خدمت بجا آورد حکیم علویخان آن بادکش را
در دست گرفتہ نزد بادشاہ حاضر شد و گفت کہ در فکر تجویز ادویہ ہستم
باز گفت کہ بادکش خوب میسازم اگر حکم شود خدمت سلطانی بجا
آرم پس برحسب اجازت و حکم ازان بادکش بر چہرہ نادرشاہ ہوا
کردن آغاز نہاد چون خوشبوئے آن بدماغ بادشاہ رسید و قطرات

آن بر چهره و پیشانی است افتاد غنودگی آغاز نمود و به نوم غریق خواب
کرد حکیم علویخان از انجا برخاسته بمکان خیام خود آمد بادشاه قریب
دو پهر خوابیده چون بر خاست اثرے از سر درد باقی نبود فی العوز حکیم
علویخان را طلبید و گفت که فی الواقع مثل تو طبیب پیدا نمیشود
بارے بگو که چه حاجت داری و آنرا روا کنم حکیم علویخان گفت که شرط
کنید که هر چه گذارش نمایم پذیرا گردد بادشاه وعده ایفائی ساخت
حکیم علویخان عرض نمود که بادشاه سلامت این بنده را حکم شود که
باز بطرف دهلی معاودت کنم و تا مدة العمر روئے مبارک ترا نه بینم نادرشاه
گفت افسوس صد افسوس که چنین طبیب بهیچ حیله از من جدا شد
القصه بعزت و حرمت تمام حکیم علویخان را نادرشاه معاود دهلی ساخت
بالجمله حکیم علویخان در دهلی بعلاج و معالجه مخلوق اشتغال داشت تا اینکه
در سنه ۱۱۶۰ هجری ازینجهان فانی بعالم جاودانی کوچ کرد چنانچه ازین شعر
سویدا هست فرد چو سال رحلت علوی بجستم — بگفت هاتف طبابت
از جهان رفت حرف المیم میرزا محمد خان دهلوی حکیم ابن منشی عنایت
احمد خان که یکے از منصبداران سلطان شاه عالم بودند جامع علوم
معقول و منقول اشید مبانی فروع و اصول اگر همه تن زبان گردد شمه
از توصیف و تعریف آن جلیل القدر والشان بظهور نرسد تصانیف
لائقه یادگار ازان جناب هست ازانجمله حاشیه شرح موجز نفیس
در طب و کتاب نزهة اثنا عشری در علم کلام و لیکن ازانجا که بمصداق
کل من علیها فان در سنه ۱۲۰۵ هجری ازین دار ناپائدار بعالم بقا ارتحال ساختند
چنانچه سید رضی علیخان صاحب که در شاهجهان آباد از طرف اکبر شاه

ثاني بادشاه بطرف رزيدنت صاحب دہلي وکيل بودند تاريخ وفاتش از لفظ
ختم فقه چنين نوشته اند **قطعه** چو مرزا محمد فقيه زمان + ز زهر بلا اہل عدوت شهيد
رضي گفت تاريخ آن ختم فقه + دگر فکر فقهي بخاطر رسيد **محمد شريف خان دہلوي حکيم**
ابن حکيم محمد اکمل خان از اطبا پايه تخت بادشاہي است در جميع علوم بے مثل ولاثاني
بودند في الواقع اگر ہمچو يگانه زمانه را افلاطون زمان وارسطوے دوران گفته
شود عين موقع و بجاست کتاب حاشيه شرح اسباب و حاشيه شرح نفيسي
و شرح مبحث حميات قانون و کتاب علاج الامراض و عجاله نافعه وامثال آن
از مصنفات آن يگانه زمانست چنانچه تاريخ اختتام علاج الامراض را خود از
لفظ علاج الامراض استخراج کرده حيث قال **رباعي** اين نسخهٔ دلکش که بود
رشک رياض + يک لحظه روا نيست ز سير ش اعراض + نامش چو علاج للامراض
است بگو + تاريخ تمام ہم علاج الامراض **محمد شريف خان لکهنوي حکيم** و بعضے
اسم آن بزرگوار را حکيم مرزا علي شريف خان نيز ميگويند طبيب حاذق و ثقه
صادق مستجمع کمالات بود بر اکثر کتب قديمه طبيه حواشي دقيقه نوشته است
ودر سنه ۱۳۰۲ ہجري لبيک اجابت بداعي حق گفت چنانچه ازين قطعه مصنفه شيخ
امام بخش ناسخ ہويداست **قطعه** دريغا ازين دار فاني گذشت + حکيم
طبيب لطيف ظريف + خرد گفت سال وفاتش که ہے + صد افسوس
مرزا محمد شريف + **محمد سعيد الله بدايوني حکيم** قبله گاہي و ولي نعمي ابن حکيم
محمد عبد الله ابن محمد فتح الله ابن محمد امان الله ابن ديوان محمد فيض الله خان ديوان
بادشاہي صوبه بنگاله الصديقي المحمدي السبزواري ثم البدايوني وا صحاب
والدي مرحوم در اکثر علوم يگانه زمانه بودند و در ۱۲۳۰ ہجري بمقام بدايون امام
باڑه
بسيار عمده تعمير فرمودند تاريخش اينست **قطعه** ساخت تعمير چون سعيد الله

خانهٔ اقدس از پی ماتم + سال تاریخ چون طلب کردم + شد ز ہاتف ندا
مقام غم + و دیگرے گفته قطعه گشته امام باڑه تعمیر در بدایون + تا اثر
یا الہی باقی بعد قیامتش + جستم چو سال آنرا به پیر خرد بگفتا + فیض امام ہر دم
تاریخ اختتامش + آخر ستم بمصداق کل من علیها فان در سنه ۱۳۱۲ ہجری
لبیک اجابت بداعی حق گفت مولوی محمد معین الدین تاریخ چنین گفته قطعه
چو رحلت کرد از دنیا حکیم عاقل دانا + بذیل عترت خیر الورا اسوار کشتی شد +
چو پرسیدم ز حال مغفرت آن جنت الماوا + بگفتا ہاتف غیبی سعید الله بہشتی
شد + **مرزا محمد علیخان لکهنوی حکیم** جالینوس زمان و فلاطون عصر بوده‌اند
در محله توپ دروازه لکهنو سکن داشتند در سنه ۱۲۶۲ ہجری لبیک اجابت بداعی
حق گفت چنانچه تاریخ وفاتش میر علی اوسط رشک چنین گفته قطعه
بقراط زمانه بو علی سینا + ای مخزن همه سابق و لاحق افسوس + تاریخ وفاتش
قلم رشک نوشت + افسوس طبیب ای حاذق افسوس + **میر جان
لکهنوی حکیم** مرد دانا و عقیل و وسیع الاخلاق بوده‌اند در سنه ۱۲۶۱ ہجری ازین
جہان فانی بعالم جاودانی انتقال نمود میر علی اوسط رشک تاریخ وفاتش
چنین گفته قطعه آه افسوس میرجان حکیم + که نکو داشت طبع و خلق نفیس
مرد و تاریخ رحلتش گفتم + ماه شوال حیف لیل خمیس + **باب ششم** در
بیان شعرا **حرف الالف انوری** شاعر قدیم و بے مثل در عہد
سلطان غیاث الدین علم استادی بسے افراشت و از مداحان سلطان
مذکور بوده است در سنه ۵۸۳ ہجری ازین جہان فانی در گذشت چنانچه از لفظ
بے مثل سال تاریخش مستخرج میشود آصفی خواجه آصفی از مشاہیر شعرا است
در سنه ۹۲۳ ہجری رحلت کرد در کتب تواریخ نوشته که آصفی مذکور خود یکروز

پیش از رحلت این رباعی گفته بود رباعی سالی که زرخ آصفی بهفتاد نهاد +
هفتاد تمام کرد و از پا افتاد + زین مرحله رفت و گشت تاریخ وفات + پیمود
ره عدم بکام هفتاد + آرزو واسم سراج الدین علیخان دهلویست شاعر
مسلم الثبوت بوده بر سکندرنامه شرح بسیار خوب نوشته است در
هنگامیکه شیخ علی حزین از ولایت ایران در دهلی رسیده بود خان آرزو
بملک الشعرائی هندوستان شهرت داشت از شیخ علی حزین مناظره و
مقابله نمود آخر بمصالحه انجامید آخرش خان آرزو در ۱۱۶۹ هجری رحلت
ساخت چنانچه میر غلام علی آزاد بلگرامی تاریخ وفاتش چنین گفته قطعه
خان والا شان سراج الدین علی + شمع رونق بخش بزم گفتگو +
زد رقم آزاد سال رحلتش + رحمت کامل بروح آرزو + آتش خواجه
حیدر علی آتش از مشاهیر شعرای لکهنؤ اردو گوست سالها سال درباب
نزاع شاعری با شیخ امام بخش ناسخ طرح مناظره و مقابله انداخت
در ۱۲۶۳ هجری اینجهان فانی را گذاشت چنانچه ازین قطعه مصنفه میر علی اوسط
رشک هویداست قطعه خواجه صاحب متخلص آتش + چاق بودند و قضارا
مردند + هاتف ای رشک چنین مصرعه گفت + خواجه حیدر علی ای وا
مردند + اکبر ملا علی اکبر شیرازی دربن زمان در لکهنؤ میگذرانید جامع اوصاف
ستوده بوده در ۱۲۶۱ هجری انتقال کرد تاریخ اینست قطعه باد ملا علی اکبر
یارب + با تمامی شهدا روز نشور + چه توانگفت ز نظم و نثرش + بود از اهل
زمان آن مغفور + رشک تاریخ وفاتش بنوشت + این شود با علی اکبر
محشور + حرف الباء بابا فغانی از شعرای قدما مسلم الثبوت است چون
در ۹۲۰ هجری وفات یافت میرزا حسین قلیخان متخلص عاشقی تاریخ

وفاتش چنین موزون ساخت **قطعه** حیف بابا فغاني افصح + بیچواد
نیست در زمان و زمین + بود سعدي و حافظ شیراز + مخترع بود طرز نو کهن
سال آسودنش چو خواست کسي + عاشقے گفت با ملال و محن + ده کجا مثل
اوست در عالم + موجد و باني و امام سخن + **بیدل** تخلص نامش
مرزا عبد القادر ہست شاعر با وقار و از مشایخ کبار بود دیوان و انشاء
نثر عجیب و غریب دارد چون در سنه ۱۱۳۳ ہجري ازین جہان فاني رخت زندگاني
بر بست تاریخ وفاتش چنین یافتند **ع** رفت بیدل زغم آباد فنا +
حرف الثاء **ثابت** خواجه حسن نام سوداگرے در لکھنؤ بوده طبع
موزون داشت در سنه ۱۲۶۳ ہجري انتقال کرد شیخ امام بخش ناسخ تاریخش
چنین گفته **قطعه** خواجه حسن چون یافت وفات + گشت غمش مارا جانسوز
ناسخ سال وفاتش گفت + خواجه حسن مرده امروز + **حرف الجیم**
جامي تخلص ملا نور الدین عبد الرحمن نام داشت از علماء زمان و شعراء
دوران بود شرح کافیه که بشرح ملا جامي شہرت دارد در علم نحو تصنیف
کرده و در احوال اسلاف کتاب شواہد النبوة و نفحات الانس بپایه تالیف
رسانیده و دیوان جامي و یوسف زلیخا از تصانیفش مشہور و معروفست
در سنه ۸۹۸ ہجري ازینجہان فاني بعالم جاوداني انتقال کرد چنانچه لفظ خردمند
ماده تاریخ وفاتش ہست و دیگرے چنین موزون ساخت **قطعه**
جامي که بود قابل جنت مقیم شد + في روضةٍ مقدسةٍ ارضها السماء
کلک قضا نوشت روان بر در بہشت + تاریخه و من دخله کان آمنا
جامي بیجو و شاعر غرّا مشہور و معروفست در سنه ۱۰۸۹ ہجري رحلت ساخت
مرزا محمد افضل سرخوش تاریخ رحلتش چنین موزون ساخت **قطعه**

[illegible] ۱۱۳۳ [illegible] ۱۲

رفت جامی بجو از عالم + در ریاض جنان مخلد شد + سنجش اش بهر فوت شد تاریخ + جامی از جام حمد بیخود شد **جرأت** تخلص اسمش قلندر بخش است از مشاهیر شعرا هندی اردو گوست در ۱۲۲۵ هجری در بلده لکهنؤ رحلت کرد شیخ امام بخش ناسخ تاریخ وفاتش بزبان ریخته چنین گفته **قطعه**

جب میاں جرأت کا باغ دہر سے + گلشن فردوس کو جانا ہوا + مصرعہ تاریخ ناسخ نے کہا + اے ہندوستان کا شاعر موا + **حرف الحاء**

حافظ اسم مبارکش شمس الدین است و مشهور بخواجه حافظ شیرازی از شعرا مستندین است و حال آن بزرگوار از نهایت اشتهار محتاج به بیان نیست و در تمام روی زمین دیوان حافظ مشهور و معروف است در ۷۹۲ هجری وفات یافت بلبل هزار دستان تاریخ وفات اوست و دیگر تاریخش چنین منظوم ساخته اند **نظم** افصح بے نظیر شمس الدین + طوطی سبزه زار خلد برین + بلبل آشیان گلشن راز + بیگمان است خواجه شیراز + بود غیب اللسان بحکم خدا + نور الله صدره ابدا + سالک عارف و محقق بود + حافظ و عالم و مدقق بود + گفت تاریخ نقل آن عارف + طوطی خلد بیگمان هاتف **حزین** تخلص شیخ علی اسم آن رئیس است از مشهورین ایران با [illegible] حشمت فراوان در هندوستان رسیده بود چندی در دهلی قیام کرده از آنجا بصوبه اوده و [illegible] روانه شد و از نواب شجاع الدوله بهادر ملاقات [illegible] وقت [illegible] بعین سیاحت به بلده [illegible] و در آن بلده [illegible] چند سال بفارغ البالی در امیری [illegible] وفات [illegible] میر غلام علی آزاد بلگرامی تاریخ [illegible] ساخت

ع از موت حزین حزین دل ماست + حرف الخا رخاقانی

تخلص اسمش افضل الدین است ابن ابو علی شیروانی از قدماء شعراء

معاصر انوری بوده و بعد وفات انوری یکسال دیگر زندگانی کرده در

سنه [illegible] هجری این جهان فانی را بدرود ساخت چنانچه از لفظ بیمثال

تاریخ وفاتش استخراج مییابد و تاریخ دیگر چنین است **نظم**

افضل الدین امام خاقانی + خلف بو علی شروانی + [illegible] اولیا و شعرا بوده +

زبده الفقهای عصر بود + شافعی مذهب است [illegible] + از [illegible]

گفتگوی فضول [illegible] سال تاریخ نقل او [illegible] + گفت طوطی جنت المأوی

خسرو [illegible] دهلوی است [illegible] [illegible] [illegible] الدین محمد

از مردم ولایت [illegible] و بعضی بر آنند که اصلش [illegible] الی است

چنانچه این اختلافات در کتب تذکره نوشته اند [illegible] [illegible]

مرید نظام الدین اولیا بوده در عهد تغلق [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] وفی الواقع [illegible] [illegible] [illegible] چنانچه از تصانیف [illegible]

کتاب قران السعدین [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

بتاریخ ۲۹ ماه ذیقعده [illegible] هجری وفات یافت [illegible] [illegible]

قطعه میر [illegible] خسرو [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] صافی [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] طوطی [illegible] [illegible] [illegible]

نهادم سر [illegible] خیال [illegible] علیم [illegible] تاریخ او [illegible] دیگر [illegible]

طوطی [illegible] + **خاقانی** تخلص [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] قصه [illegible] نظر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

سعود احمد با حجابت اند و می ماند بالجمله میر خلیق آدم وضعدار و وسیع الاخلاق
و جامع اوصاف ستوده بودند اکثر اوقات بمقام فیض آباد قیام میداشتند
و هر چند آن بزرگوار را در جمیع فنون شاعری دستگاهی کامل حاصل بود
لیکن در باب مرثیه گوئی جناب سید الشهدا امام حسین علیه السلام مثل
میان خلیق دیگری کم برخاسته است چنانچه اسمش در تمام بلاد هندوستان
بر ظاهر است در سنه [illegible] هجری ازین جهان فانی بعالم جاودانی انتقال کردند
[illegible] بیک این قطعه در تاریخ وفاتش گفتند قطعه میر محسن
خلیق افسوس + بس عطوف و شفیق بود استاد + خوش بیان شاعر
زمان [illegible] + خاص در این طریق بود استاد + رشک نالید و گفت
[illegible] + [illegible] ای خلیق بود استاد حرف السین سعدی
تخلص شیخ مصلح الدین است بالجمله احوال شیخ سعدی شیرازی از
[illegible] احتیاج به بیان ندارد کتاب گلستان و بوستان
و کلیات دیوان سعدی در تمام روی زمین مشهور و معروف است در [illegible]
هجری [illegible] فانی بملک جاودانی انتقال فرمود چنانچه تاریخ وفاتش
[illegible] الشعرا [illegible] شاعری دیگر قطعه هذا منظوم نموده
قطعه [illegible] جان [illegible] شیخ سعدی + برون شد زجهان [illegible]
[illegible] حق بد آن شهنشاه + از آن تاریخ فوتش
[illegible] وانحصار [illegible] در [illegible]
[illegible] خلاف شرع [illegible] اکثر از [illegible]
چنانچه [illegible] شرح متین [illegible] رسیده
[illegible] واقعه [illegible] هجری بظهور رسیده است چنانچه از [illegible]

نظم عارف حق حکیم شهره بود + خود همه عارفان سرآمد بود + گفته ام سال نقل ان
مقبول + بود مقبول سر مقتول + سودا تخلص میرزا محمد رفیع نام داشت ابن
میرزا محمد شفیع در ممالک هندوستان چنین شاعر بیمثال ندارد و گوئی پیدا شده
و در فارسی گوئی هم دستگاهی کامل داشت در ابتدا ببلده شاهجهان آباد ممتاز بود
و در انتهای اوقات عزیز خود را بمقام بلده لکهنو بعیش و عشرت تمام بسر میبرد
چندی در فرخ آباد نیز در خدمت رئیس آنجا نواب بنگش گذرانید و در
هر مقام قصائد عمده و نفیس و غزلیات بلکه هجویات بپایه تصانیف رسانید
چنانچه دیوان کلیات او مشهور و معروف تا آنکه در لکهنو در سنه ۱۱۹۵ هجری از جهان
رخت هستی بربست چنانچه از قطعه شیخ امام بخش ناسخ هویدا است **قطعه**
از وحشت آباد دنیا + رفت بخلد رفیع سودا + گفتم سال وفاتش ناسخ
شاعر هندوستان واویلا + **حرف الصاد** صائب تبریزی از اجله شعرا
ایران است معاصر شیخ ناصر علی سرهندی بوده دیوانش در هفت اقلیم شهرت
دارد چون در ۱۰۸۱ هجری وفات یافت میرزا محمد افضل سرخوش تاریخ وفاتش
چنین یافته صائب وفات یافت **حرف العین** عرفی شیرازی
از شعرای مسلم الثبوت پایه تخت اکبر بادشاه است قصائد بسیار نفیس و
عمده گفته است چنانچه متداول و مشتهر است بلکه قصیده [illegible] مطلعش
این است **فرد** این بارگاه کیست که گویند بی هراس + کای اوج عرش مطلع صبح [illegible]
ترا هماس که در تعریف روضه مقدسه جناب امیر المومنین علی ابن ابیطالب
علیه السلام بمقام نجف اشرف بر روضه مقدسه نوشته اند [illegible] سنه ۹۹ هجری
وفات یافت و استاد البشر تاریخ وفات اوست [illegible]
که عرفی در حین حیات خود شعر بدا گفته بود [illegible]

بروم + اگر بهمت بلاکم کنی وگر نه شمار + پس حسن عقیدت عرفی استماع رود که از قضا
کردگار بعد وفات عرفی یکے از سوداگران ایران پسرے در ہند مرده بود او خواست که نقل
نعش نماید و به نجف اشرف ببرد قضارا باشتباه نعش پسر خود نعش تابوت
عرفی را به نجف اشرف برد علی تخلص نامش ناصر علے از مردم سرہند است
شاعرے نادر نازک خیال در عهد شاہجہان بادشاه و عالمگیر بادشاه بوده است
چنانچه دیوان ناصر علے مشهور و معروفست در ۱۱۰۸ ہجری انتقال کرد مرزا محمد افضل
سرخوش قطعه ہذا در تاریخ وفاتش گفته قطعه وارسته علی بہمت بے پروا
از راحت و رنج و ہر ستغنی رفت + دائم چو توجه اش سوے معنی بود + دل کنده
ز صورت کده ہستی رفت + سرخوش ز خرد سال وفاتش پرسید + گفت
آه علی بعالم معنی رفت + عرشی تخلص میر مومن نام شاعر بے بدل و خوشنویس
اکمل بوده است در ۱۰۹۱ ہجری قضا کرد تاریخ وفاتش اینست قطعه شب پنجشنبه
بتاریخ ربده + روان شد بقصر جنان میر مومن + چو پرسند سال وفاتش
محبان + بگو سید عرشیان میر مومن حرف الغین غزالی مشهدی
از شعراے نامی است در ۹۸۰ ہجری قضا کرد تاریخش صوری و معنوی یافته
قطعه قدوه نظم غزالی که سخن + ہمه از طبع خدا داد نوشت + نامه زندگی
او ناگاه + آسمان بر ورق باد نوشت + عقل تاریخ وفاتش ہد وطور + سنه
نهصد و ہشتاد نوشت + غافل مرزا مغل نام از بہترین مردم لکهنؤ است
احادیث و روایات مصائب ائمه حضرات علیهم السلام را بزبان اردو
ترجمه کرده میخواند و گویا بانی و موجد این فن ہمین بزرگوار بوده ذکاے
رباعیات و اشعار درین باب ہم تصنیف میکرد از مولفاتش کتاب ده مجلس
که وسیلة النجات نام دارد و کتاب زاد آخرت و کتاب بحر البکاء در تمام

هندوستان شهرت وارد و در سنه ۱۲۰۵ هجری انتقال کرد میر علی اوسط رشک
تاریخ وفاتش چنین نوشتند قطعه آه این میرزا مغل غافل + وار غفلت بار جا
پدرود + گفت رشک این دو مصرعه تاریخ + وصف تو تاریخ و سال و مه هم بود
ذاکر سبط مصطفی هی هی + حیف شعبان و بست و چارم بود + حرف سنه ۱۲۰۵
الفاء فردوسی طوسی از شعراء قدیم است و در استادی او کسی را
مجال دم زدنی نیست کتاب شاهنامه حسب فرمایش سلطان محمود غزنوی
تصنیف کرده بود چنانچه قصه او مشهور و معروفست و در سنه ۴۱۱ هجری رهرو
ملک آخرت گردید چنانچه میرزا حسین قلی خان عاشقی تاریخش چنین یافته
قطعه طوطی فردوس معنی ناگهان + سوی جنت کرده پرواز از قضا
عاشقی بنمود سال او طلب + گفت دل آه ای فردوسی کجا فیضی
ابن شیخ مبارک برادر شیخ ابوالفضل است بملک الشعرا فیضی فیاضی شهرت
داشت و از مقربان بارگاه اکبر بادشاه بود جامع علوم است و در سنه ۳۸ جلوس
اکبرشاهی تفسیر قرآن شریف بی نقط و کتاب نلدمن و کتابهٔ دیگر او
تصنیف کرده بحضور اکبر بادشاه نذر گذرانید و مورد اعزاز و اکرام و تحسین
و آفرین گردید چون در سنه ۹۹۸ هجری رحلت کرد فصیح شاعر از وفور عداوت و عناد
تاریخش چنین گفته فرد فیضی بدین جوهر و سال وفاتش فصیح
گفت سگی از جهان رفت بحال قبیح + فطرت تخلص میر معز نام از شعرای
مسلم الثبوت بوده در سنه ۱۱۰۱ هجری از جهان فانی در گذشت میرزا حسین قلی
خان عاشقی تاریخ وفاتش را چنین گفته قطعه فطرت بذله سنج و معنی یاب
رفت سوی جنان بخوش حالی + مصرعه سال او چو جست کسی + عاشقی گفت
ناظم عالی + فغفور تخلص شمس الدین نام از شیوخ عباسی است سبحان الدین

شاعر پرتحمّل و دانائی در ولایت هندوستان کم پیدا شده باشد علم معقول
و منقول بسیار حاصلش بود و در باب عروض و قافیه ید طولی داشت
و معاصر والهٔ داغستانی و خان آرزو و شیخ علی حزین بوده است در ۱۱۹۳ هجری
رخت زندگانی ازین جهان فانی بعالم جاودانی بربست میر غلام علی آزاد
بلگرامی تاریخ وفاتش چنین یافته رباعی رفت از عالم سخنور شیرین بیانے +
خوابیده بخاک شاعر رنگین بیانے + آزاد نوشت مصرعهٔ تاریخش + کو آه
فقیر میر شمس الدین ہاے حرف القاف **قاسم انوار** شاعرے مسلم الثبوت
بود در ۸۳۷ هجری رحلت کرد چنانچه ازین رباعی هویداست رباعی چون
قاسم پاک سیرت و پاک سرشت + هنگام وداع نامهٔ هجر نوشت + خواهی تو اگر تاریخ
وفاتش دانی + تاریخ وفات او بود عین بهشت **قاسم کاهی** نیز شاعر
مسلم الثبوت است در ۹۸۸ هجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش ازین
مصراع هویداست ع ز جهان رفته قاسم کاهی + **قتیل لکهنوی** قتیل
تخلص مرزا محمد حسن نام از شعرای نامی لکهنو است دیوان قتیل و نهر الفصاحت
و چهار شربت وغیره رسائل عجیبه و غریبه در قواعد علم فارسی تصنیف کرده در
سنه ۱۲۳۳ هجری انتقال نمود شیخ امام بخش ناسخ تاریخ وفاتش چنین نوشته
قطعه شاعر معجز بیان مرزا قتیل + رفت ازین عالم بسوئے باغ جنت +
کلک ناسخ سال تاریخ وفات + سعدی شیرازی ثانی نوشت + و شاعر
دیگر سال وفاتش ازین قطعه برآورده است قطعه رفت زین دار
فنا چون بجنان وائے قتیل + معنی خوب کجا ماند و کجا باریکی + بس که گفتیم بهجر
این مصرعه سن تاریخش + واد نورے بمزار و بجهان تاریکی + حرف الکاف
کشفی تخلص میر محمد صالح نام در عهد جهانگیر بادشاه شاعرے مسلم الثبوت

بوده است در سنه ۱۰۶۱ هجری رحلت ساخت چنانچه ازین نظم هویداست نظم
میر صالح که اهل عرفان بود + صاحب کشف راز یزدان بود + عقل تاریخ آن ستوده
تراو + گفت کشفی بخلد آب بداد + **کلیم** تخلص میرزا ابو طالب نام از مردم ایران
است در عهد شاهجهان بادشاه در هندوستان آمد شاعر خوش کلام
و پر مضمون و بمثیل است چنانچه دیوان کلیم بین الناس شهرت وارد در سنه ۱۰۶۱
هجری ازین جهان فانی بعالم جاودانی شتافت میرزا محمد طاهر غنی کشمیری
تاریخ وفاتش چنین یافته **قطعه** حیف کز دیوار این گلشن پرید + طالبا
آن بلبل باغ نعیم + عمر وید یاد او زیر زمین + خاک بر سر کرد قدسی و سلیم +
عاقبت از اشتیاق یکدگر + گشته اند این هر سه در یکجا مقیم + گفت تاریخ وفات او
غنی + طور معنی بود روشن از کلیم **گدا** تخلص میرزا گدا علی نام شاعرے مرثیه گو
جناب سید الشهدا علیه السلام در لکهنؤ بعهد ریاست نواب آصف الدوله بهادر
و نواب سعادت علیخان بهادر بوده است مرد نهایت ثقه و دانا و وضعدار
بود در سنه ۱۲۲۳ هجری بعمر طویل ازینجهان فانی بعالم جاودانی انتقال ساخت
شیخ امام بخش ناسخ تاریخ وفاتش چنین گفته **قطعه** رفت چون
میرزا گدای علی + زینجهان سوئی سید الشهدا + سال تاریخ گفت دل
ابوے + مرثیه گوے سید الشهدا **حرف المیم** **متین** از مشاهیر شعرا
است در سنه ۱۱۵۰ هجری رحلت ساخت تاریخ وفاتش اینست **قطعه**
سرو سرکردهٔ معنی طرازان + بوے عالم عقبی میان بست + خرد فرمود
تاریخ وفاتش + متین ابوے محل از جهان بست + **میر** تخلص
میر محمد تقی نام همشیره زاده سراج الدین علی خان آرزو ست شاعرے
بے مثل بوده احوالش از غایت اشتهار احتیاج به بیان ندارد در

سنه ۱۲۲۵ هجري وفات يافت چنانچه شيخ امام بخش ناسخ تاريخ وفاتش چنين
گفته قطعه شد زجهان مير محمد تقي + داغ زمهري اهل جهان + ناسخ تاريخ
وفاتش نوشت + وا ويلا مرد شه شاعران محنت تخلص ميرزا حسين علي
نام داشت مرد نهايت ثقه و تمكين گفتگو بود غزل و سلام جناب سيد الشهدا عليه السلام بي نهايت
ولاجواب تصنيف ميكرد چنانچه در هندوستان كلامش متعارف است در سنه ۱۲۳۵ هجري ازين
جهان فاني رخت زندگاني بربست شيخ امام بخش ناسخ تاريخ وفاتش چنين گفته قطعه دلا تلميذ من
محنت تخلص + ز دنيا كرد رحلت واي افسوس + نوشتم سال تاريخ رحيلش + كه شد برباد
محنت واي افسوس + **حرف النون** **نظامي گنجوي** احوالش از غايت اشتهار
محتاج به بيان نيست و تصانيفش مثل كتاب سكندرنامه و خمسه نظامي در دنيا مشهور
و معروفست در سنه ۵۹۲ هجري ازين جهان فاني بعالم جاوداني شتافت چنانچه ازين نظم
هويداست **نظم** شيخ دنيا و دين نظامي بود + قدوه اولياي نامي بود +
گنجه را گنج دين شده حاصل + بطفيل وجود آن كامل + خمسه مثنوي ز تصنيفش
برتر از حصر عقل با لطيفش + سال نقلش ز رفعت و مكنت + شد تقم گنجوي
گل جنت **نوا** تخلص ظهور الله خان نام ابن مولوي دليل الله الصديقي المجددي
از رؤساء بدايون و بزرگان مجددي جامع اوراق هذا است تعريف علوم و قابليت
و وضعداري و توصيف علو همت و مرتبت و شاعري آن صاحب فضل و
كرم اگر بهزار زبان كرده آيد اندكي از بسيار و يكي از هزار است در ابتدا اينكه
شاهزاده مرزا جوان بخت خطاب خاني يافته ملقب بخوش فكر خان گرديدند
و در عهد نواب آصف الدوله بهادر ببلده لكهنؤ بعزت و امتياز تمام اوقات
بسر فرمودند بعد ازان جهت حج بيت الله و زيارات عتبات عاليات
رفتند و معاودت نموده در ولايت ايران بحضور پادشاه جم جاه فتح عليشاه

بثروت و حشمت تمام و بعزّ و اکرام ماندند و از انجا معاودت کرده بمقام حیدرآباد
بخدمت فیض درجت نواب فولاد جنگ ابن نواب نظام علیخان بهادر والی حیدرآباد
بتوسّل راجه چندو لعل قیام کردند و در هر مقام قصائد عمده عمده در تعریف و توصیف
والیان آن ولایت تصنیف فرمودند آخرش در بدایون در سنه ۱۲۳۴ هجری لبیک اجابت
بداعی حق گفتند تاریخ وفاتش از نتائج افکار جامع الاوراق نیست قطعه
خان سمو المکان سعدی هندوستان + در فن شعر و سخن خوش در معنی بسفت +
سال وفاتش چو دل خواست ز آواز غیب + بود نوا زائر و فخر بدایون بگفت +
ایضاً قطعه ظهور الله خان آن سعدی هند + بنوده مثل او در دهر شاعر +
چو در جنت رسیده گفت رضوان + نوا فخر بدایون بود زائر + نصیر همدانی
از شعرای نامی ایرانست وقتیکه در سنه ۹۱۵ هجری از همدان در شیراز آمده بود شاعری
تهنیت آمدنش چنین گفته ع هاتفے گفتا نصیر الدین بشیراز آمده + ناسخ
تخلص شیخ امام بخش نام از اجلهٔ شعرای لکهنؤست تعریف شاعری آن بزرگوار از ترقیم
الاقلام بیرونست شعر پر مضمون و بسیار عمده میگوید چنانچه از دواوینش بر ظاهر
و هویداست و اکثر شعرای لکهنؤ شرف تلمذ بآن بزرگوار دارند در سنه ۱۲۵۴ هجری ازین جهان
فانی بعالم جاودانی شتافت میر علی اوسط رشک که از افضلترین تلامذهٔ جنابش اند
قطعهٔ از سال وفاتش نوشت قطعه چه عدیم النظیر شاعر مرد + شد
غم و درد و رنج واجب آه + گفت تاریخ انتقالش رشک + هی هی افسوس
شیخ صاحب آه + حرف الواو واله تخلص علی قلی خان نام از مردم داغستان
بود تا از شیوخ عباسی معاصر میر شمس الدین فقیر بود و در هندوستان
از پیشگاه شاه عالم بادشاه بثروت و امیری میگذرانید و مخاطب بخطاب
نواب علی قلی خان ظفر جنگ بود و از نواب شجاع الدوله بهادر هم قرابت داشت

بالجمله شاعر بے مثل و عدیم النظیر نوان شمرد در سنه ۱۲۱۷ هجري لبیک اجابت
بداعي حق گفت چنانچه ازین قطعه هویداست **قطعه** ظفر جنگ امیر گهر سنج
سعنے + بحکم قضا از جهان کرد رحلت + طلب کرد دل سال تاریخ فوتش + خرد گفت
بپیوست واله برحمت + **حرف الهاء** **هاتف** تخلص حیدر علي نام از عمده ترین
شعراء لکهنو است در سنه ۱۲۳۴ هجري لبیک اجابت بداعي حق گفت چنانچه ازین قطعه
هویداست **قطعه** چون هاتف خوش کمال و خوش فکر + جانرا باجل سپرده صد حیف
تاریخ وفات گفت ناسخ + هاتف بشباب مرده صد حیف + فقط

تاریخ شکست قلعه بهرت پور و نشستن مهاراجه برج اندر سوائي راجه بلونت سنگه صاحب
بهادر بر مسند ریاست از تصانیف مرزا اسد الله بیگ غالب تخلص **فرد**

درخشید برقے ز جیب خیال
که کار عظیم است تاریخ سال + ۱۲۴۲

تاریخ کوتهي که مهاراجه برج اندر سوائي راجه بلونت سنگه بهادر در قلعه بهرت پور تعمیر نموده

از نتائج افکار جامع اوراق هذا

قطعه برج اندر صاحب والاحشم	چونکه قصر خوشنما تعمیر کرد
سال تاریخش چو جستم از عدد	خانه بهتر همین تقریر کرد

سنه ۱۲۶۴ هجري

تاریخ وفات مهاراجه برج اندر سوائي راجه بلونت سنگه والي بهرت پور

از رفتن بلونت سنگه شد دست و بلے پا شده همه
عدل و سزا فیض و سخا طرب و عطا فتح و همه

سنه ۱۲۶۹ هجري

تمام شد

تصحیح اغلاط

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۵	۴	جلال الدین	جلال الدین است
۹	۱۴	نفظ محمد معظم	نفظ معظم
۱۰	۱	بمقام مقام	بمقام
۱۲	۱۸	سانحه حافظ	سانحه هاتف
۱۳	۳	عظیم پامال	غنیم پامال
۱۹	۱۶	مبنی امثال	مبنیٔ اقبال
[illegible]	[illegible]	حسینعلیخان و میر نجا	میر حسن علیخان و میر حسین علیخان
[illegible]	[illegible]	[illegible]	بجاه
[illegible]	[illegible]	[illegible]	سنه ۱۱۶۱
[illegible]	[illegible]	[illegible]	از انجمله و لکهنو بجلسه
۴۴	۳	مطراح	مصراع
۵۰	۲۱	عشق	شروع
۵۳	۱۴	این مصراع	ازین مطلع

و در صفحه ۶۵ بعد سطر ۴ اشعار ہذا باقی مانده است

بیت سید علی شاه شریف + از سمک شهره تا سما گردید

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۶۱	۹	امام حنیفه	امام ابو حنیفه
۶۷	۹	سنه ۱۲۳	سنه ۱۲۳۰
۷۱	۱۰	جنت بر	جنت باد شنا ۱۲۸۰
۷۲	۲	در تاریخ ہذا در تاریخ	در تاریخ وفات ش
۷۳	۲	نگذشت	بگذشت
ایضا	۷	×	حرف القاف
۷۴	۶	السامی	السامی
۷۵	۲	سنه ۸۰	سنه ۸۰۰
رر	۱۱	ے	بے
۷۸	۰	منبع فضل	منبع الفضل
۸۱	۱۹	واضح باد	واضح باد که جناب

بالخیر

بسم

مرزا محمد کریم ابن حاجی محمد مہدی تاجر ملتانی صدیقی والد مہتمم مطبع ہذا که دوستدار آل طه و یٰسین روضه خوان بیمثال و ظریف و لطیف و خوشبیان و خوش قلم بودند بسال ۱۲۷۳ ہجری ازین جہان فانی رہگرای عالم جاودانی شد محمد سید کرامت علی ہمشیر زاده فی البدیهه بهمراهی جنازه مرحوم این تاریخ فرمودند +

قطعه رخت سفر بست ازین باغ دهر +
روح سبک خیز چو باد نسیم + هاتف
غیب از سر اعجاز گفت +
خلد برین جای محمد کریم + + +

سنه ۱۲۷۳